

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Adler Magduska Budapest és Pollák Illés Budapest, jegyesek.

Frieder Irénke Sátoraljauhely, Klein Ábrahám Hajdunánás jegyesek.

Grosz Irénke és Grosz Ernő Ujfehértó jegyesek. (Az ujfehértói T. B. sziv. gratulál alapító tagjának.)

Menyasszonyi imakönyv párnázott díszkötésben, retikulben, már 6 pengőtől. — Parókok prima kivitelben, Moskovitz-féle választékkal legolcsóbban. — Talisz, gyári lerakat. — Moskovitz Adolf, Debrecen, Pásti-u. 2.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerkért nagy árat fizetnek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegfizethetőbb vétel és eladási forrása GESTETNER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszerüzemdetag.

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

HEIDEN JENŐ OPTIKA — FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21.
Telefon: 138-110. Szombaton zárva.

אללערלייא ספרים. סליתים
אויך עכט טריקשע, טיניסער עטרוס. קאָסע-
פּעל-אונד נעלעאָמענען עכט כשרע חפּילין
ומזווח. ליעפּערט אללע-ביליונסט. דאס 50
יארע בעשטערענדע בעסערענארטע
ספרים נעשאַפּט:

Kahn & Fried, Munkács.

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készített hullámostí-
tot hajból; javítást, ondulálást olcsón
vállal

HEISZ JENŐNÉ

paróka-készítő és női fodrász.
Budapest, VI., Vasváry Pál-u. 4.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-
keresőknél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbél-
lyegyekben is.

HÁZASSÁG céljából levelezne jugoszlá-
viai nagykereskedő fia, 25 éven aluli
vagyonos, csinos, vallásos zsidóleány-
nyal. Jelige: „Komoly házasság”,
Blocknerhez, IV., Városház-utca 10.
FERJHEZ adnám igen jó szakmával
bíró szép fess leányomat vallásos:
fiatalemberhez, kinek szintén van vz.
lami keresete. Jelige: „Ketten kere-
sünk.”

BENŐSÜLÉSRE keresek vidéki gazda-
ság és jószág kezelésében jártas
egyént. Jelige: „48 év körül.”

ORTH. HÁZASPÁR vállalja szeszárú-,
füszer-, liszt-, termény-üzlet és konyha
vezetését szerény igényvel. Esetleg
gazdaságba is menne. Jelige: „Vegyész-
iparja van.”

Jelígés hirdetések feladójának címét diszkrécióban tartjuk.

JÓMEGJELENÉSÜ fiatal bóchür jóré
somájim v'talmid chóchom, szakmával,
elvenne leányt, aki által kijuthatna
Amerikába. Jelige: „Mispóchó mejü-
cheszesz.”

BENŐSÜLÉSRE keresek bóchür tal-
midchóchom müflog v'jóré somájim,
aki megszakítás nélkül jesiván tanul:
szép, tüchtig leányomhoz. Hozomány
megállapodás szerint. Jelige: „Sidüch
hógün.”

18 ÉVES, vegyeskereskedésben, könyve-
lésben és levelezésben jártas, 4 polgá-
rit végzett fiamat odaadnám tanul-
ni iparba, vagy üzletbe; esetleg gyá-
kornoknak fakereskedésbe. Keller Mór
Salgótarján.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkalmak-
ra (barmiczvó, chaszene, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes beki-
üldése ellenében, psetllit külön díjazás-
sal, diszkréció mellett szállít: Braun
Izrael rabbi, Bpest, Izabella-u. 36.

HÁZITANITÁS. Állástalan okl. tanítók,
tanítónők, tanárok szerény díjazásér-
vállalják elemi és középiskolai tanulók
korrepetálását, valamint egyes tárgy-
yak (nyelvek, matematika, zene,
rajz, bármicvó-előkészítés stb.) okta-
tását. Orsz. Izr. Tanítóegyesület, VII.
Wesselényi-u. 44. Telefon: 144-085.

GYERMEKCOCSIT Friedmannól, Dobozi-u. 7 Telefon: 135-571.

GYAKORLOTT sofőr szombattartó,
állást keres Pesten vagy vidéken.
Szükség esetén autóval is rendelkezik.
Kornfeld, Bpest, Kazinczy-u. 6/a II. 18.
FELVESZÉK azonnalra rőfősüzletembe
jobb orth. házból való segédet, havi
20 P fizetéssel és teljes ellátással.
Ugyiszintén felveszek 15 év körüli tanu-
lót. Friedmann Ferenc, Kiskun-
majsa.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

ZIKÓRAJN L'MAJSE cím alatt megje-
lent kitünő széfer a Chaszam Szaffér-
ről, a halhatatlan gaon eljövendő szá-
zadik Jahrzeitja alkalmából. Megren-
delhető a szerzőnél: Schwarz József
rabbi, Oradea, Piata M. Viteazul 5.

HASZNÁLT טורים, רמב"ם, חוקים, ש"ס,
משניות, חמשים מנינים, יוד"ה שו"ת, מנורות
állandóan nagy raktár, olcsó, angró
árban. Moskovitz Adolf, Debrecen, Pás-
ti-utca 2. (Válaszbélyeg.)

ELSŐRENDÜ orth. köser házikoszt Lu-
kácsfürdő közvetlen közelében: III.,
Zsigmond-utca 21. II. 3.

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít:
Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi-
utca 111.

FIAM részére, jó üzleti pozícióban, 32
éves, szigorúan vallásos leányt kere-
sek. Jelige: „Hozományyal.”

FELESÉGET keresek, aki Észak- vagy
Dél-Amerikába való bevándorlást
lehetővé teszi. Jelige: „Baldogság.”

CIPÓKRÉM stb. készítéshez társulhat
pár száz pengővel, főleg Pest- Gyön-
gyös-, Szeged-vidéki jó eladó. Jelige:
„Közreműködő.”

JÓMEGJELENÉSÜ fiatal bócher, kinek
szép hangja van, elvenne olyan leányt,
aki által Amerikába kijuthatna. Jeli-
ge: „Diszkrét legyen.”

ELKÉSZÜLT EREDETI SZÖRMEDELL-
JEIM bemutatását elkezdtem.

PHILIP SZÜCS

Budapest, Szent István-körút 23.
Telefon: 125-028. Szombattartó cég.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
Telefon: 1-111-95.

אללעמעיינע יידישע צייטונג

ג"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FUGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót

Szerkesztőseleg és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C

Telefon: 1-238-08. Csekkaszám: 50.791

gész évre 20 pengő. Külföldre P 2t

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

Chanukalángok fényénél

Irtá: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. hitközség elnöke

וְהָיָה כֵּן הָיָה אַחֲשֵׁי אֵת יְרוּשָׁלַיִם בְּנִירוֹת, אֲמַר ר' אַחָא לָא חָתָה קוּרָא אַחֲשֵׁי נִשְׂיָן אֱלָא אַחֲשֵׁי נִשְׂיָן אַחָא רַבְנֵיהּ מוּצָא אֲנִי אוֹתָהּ דְּהַסְמִי (ליקוט שמעוני, צנ"ט) Cefanjo próféta hirdeti az első fejezetében: „Ebben az időben kivizsgálom („achapész”) Jeruzsálemet gyertyák fényénél.” Rav Acho szerint úgy is lehet olvasni: „achapész”, ami azt jelentené: „Szabadságot hozok neki gyertyák fényénél.” (Midras Jalkut Simajni, Cefanjo.)

Az emberiség kultúrtörténetének kiemelkedő mozzanatait jelenti az, amikor kiváló szellemek figyelmeztetik a társadalmat a dolgok mélyére való tekintésre, amikor fölrázzák a lelkiismeretét, hogy a külszín miatt ne feledkezze meg az élet komolyabb oldaláról, hogy a sima felszín ne felejtse el vele a feszültségeket, a méhükben meglepetéseket hordozó lehetőségeket, amelyek szembeszökően magyarázzák meg a jezsajási igét: „Lealáztatik a halandó büszkesége, legörnyed az ember gögőssége és csupán az Örökkévaló Isten bizonyul majd fenségesnek.” (9. fejt.) „ישׁוּחַ בְּנִירוֹת אֲדָם וְיִשְׁכַּל רוּחַ וְיִשְׁעֵי” (ב) Ilyen értelemben nevelték a mi prófétáink Izráelt, amikor jó sorsa közepette Istenre mutattak, amikor egy Hajséa azt kötötte a nép szívére: (9. fejt.) „Ne vidulj, Izrael, még ha pogányok tombolnak örömtől, ne örülj ha elpartoltál Istenről.” Ennek a nevelői munkának szolgálatába állította vallásunk a mi ünnepeinket, amelyek bűnről, bűnhődésről, a gonoszság ascarkodásáról szólnak, de az igazság győzelméről, Isten gondviseléséről, mindenható igazságszolgáltatásáról is és az eseményekkel kapcsolatban szívünkbe akarják vésné Doniél 4. fejezetének igéjét: „Az örökös gondviselés határozatától rendeltetett, hogy a balandók megtudják, hogy a Legfelsőbb uralkodik az emberekben és annak adja a hatalmat, akinek akarja.”

A mostani Chanuka alkalmából nincs szükség ilyen figyelmeztetésre. Az elbizakodástól nem kell az embereket elriasztani, mert a mai emberiség érzi a szomorú helyzetet. A gondtalanság napsugara helyett az aggodalom fellege vonja be látókörünket és a verőfény helyett az atmoszférát mérges gázok töltik meg. Nem arról szólnak az ünnepek, hogy nem kell elbizakodni, hanem inkább azt akarják a szívünkbe írni, hogy a kétségbeesésre hajtó viszonyok dacára sem szabad elvesztelnünk bizalmunkat, hanem állandóan lebegjen szemünk előtt a prófétai íge: „Hiszen te öröktől fogva ugyanaz vagy, szent Istenünk, ne engedd, hogy elpusztuljunk, hiszen Istenünk büntetésül rendelted az ellenséget és feddésül hoztad reánk.” (Chavakük 1., 12.) Ez a vallomás szól hozzánk akkor is, amikor Chanuka alkalmából visszazáll emlékezetünk a 21 évszázaddal ezelőtt lefolyt eseményekre. Nagy küzdelmekről szól a nap, de nagy szenvedésekről is. Aki a Megilasz Antió-

chusi olvassa, láthatja, milyen nehéz sorsa volt akkor a zsidóságunk. „Köröskörül ellenség vette körül az országot, aki a nép belső erejét is szét akarta málasztani.” (Omajsz 3.) Északon a szirusok, keleten a nabateusok, délen edomiták, nyugaton samaritanusok, a tengerpart felől a hellének, a görögök fenyegették a népet — mint pogányok — és mind mögött ott állott egy-egy Palesztinán kívüli nagyobb ország. Mindehhez hozzájárultak a belső nehézségek. Magában Jeruzsálemben a lakosság egy nagy része hitszegőkből, a Tóra törvényeinek elvetőiből, hitlenekből és elpartolókból állott, akiknek fontosabb volt a pogány társadalomban való karrierjük, mint a zsidó vallásuk ügye. Milyen szomorú volt a helyzet, amikor a főpapi méltóságot megakarták vásárolni a pogány uralkodótól egy Jazon. Ilyen hitszegő volt (a később megtért) Alkimosz, akit eredetileg Jokimnak hívtak. Róla a köv. történetet közli a hagyomány (Berészis Rabbo 65): Unokaöccse volt Jajszé ben Jajezernek, akinek a nevét az I. Perékéből ismerjük. Történt egyszer, hogy Jokim szombaton lovon nyargalt és elérkezett egy helyre, ahol nagybátyjának szánt bitófa volt és szótl hozzá: „Nézd, hogy az én uram milyen lovat ajándékozott nekem és lásd milyen lovat (bitófát) ajándékozott a te urad neked...” Erre azt felelte neki a mester: „Ha ez történetik Isten bosszantóival, mi lesz tehát azokkal, akik teljesítik az akaratát.” Ez a vértanúi kitartás és bizakodás az isteni igazságban adta meg az erőt a chasmonesuk idejében is és ezért hálát adunk Istennek a chanukai imánkban „Al baniszim v'al hapürkon — a csodákért és a megváltásért.” Nemcsak egy csodát, hanem többert. Csoda volt az, hogy egy maroknyi csapat legyőzhetett egy hatalmas birodalmat. Világpolitikai értelemben megvalósult Rasi ama példázata, amelyet a hetiszakasz elején olvasunk a kovácsműhely egyetlen szikrájáról, mely lángbaborított sok teverakomány lentőmeget... A makkabeusi szikra is megemésztette száraz tarlóként a görög-szir zsarnokság felfujt hatalmát! És csoda volt az is, hogy az egy napra való szent olaj 8 napon át világított. Tehát nemcsak a győzelem fátylaja gyulladt ki, hanem az eszme mécsese is. Azóta a hitétől el nem partoló zsidóság nem tud magának más szabadságot elképzelni, mint a Tóra értelmében való erkölcsi megújodási lehetőséget. Ezért a Chanuka a mi számunkra nemcsak visszaemlékezés, hanem figyelmeztetés, nemcsak biztatás, hanem irányadás. Ami történt egyszer, az történjék ezentúl is. A Chanuka hősei küzdöttek, szenvedtek a Tóráért, összefogtak, dolgoztak a vallásért, megvetették a hellenista pogány eszméket és egyetlen céljuk volt: kivívni Izráel számára a fizikai lehetőséget a vallás nyugodt megtartására. A mai helyzetünkben is: a vallásához ragaszkodó zsidóságot csak ez az egy cél kivívása vezérleje.

Mindezt a gondolatot fejezi ki a Midrás bölcse, amikor

Függöny tisztításra is Király gőzmosóda festő vegytisztító

VII. Király u. 15. (Hölló utcai oldal) tel: 131-335. VI. Dohány u. 5/b. Tel: 131-546. XIII. Hajdu u. 12. Tel: 290-506.

rál Egyiptomban. Irigykedés, alaptalan vádaskodás, érdemekről megfejtkező kegyetlenség, az örök szeretet és igazságosság I'tenét nem ismerő fáraonizmus kovácsolta számára a rabbillincseket. De az egyiptomi rabbillincsek I'ten kegyelmé folytán mégis lehullottak Izráelről. Csak-hogy önnönbűnei következtében idővel a babiloni fogságba került. De onnan Dániel és társai kiszabadították őket. Ekkor a médiái golusz következett. De itt is oltalmat leltek Mordecháj és Eszter szárnyai alatt. S jött Jónon, a hellének pogány szellemiségének veszelje, mely érzécsiklandozó külső szépségének megejtő bűbájával, halálthozó, végső romlással fenyegette Izráel ősi Tanának és Törvényének égi tiszta fényét. De ekkor felkelték a hős Chasmaneusok, kiűzték az ádáz ellenséget az országból. Megtisztították a szentélyt a pogányság undokságaitól és a népet a pogány szellemiség mérges miuzmáitól. Újra kilobbantották az igazi zsidó szellemiség mennyből kapott tiszta fényét jelképező menóra-lángokat a szentélyben, miként ezt estéről-estére hirdetik a mi chanuka-mécsesünk lángocskái nyolc napon át.

Csak-hogy ezután szakadt ráunk a leg-hosszabb és legirtózatossabb gólusz: a golusz-Edóm! A már több mint tizenegyzévszázad óta tartó jelenlegi golusz! Ennek a golusznak mind e mai napig, sőt még napjainkban is, való borzalmait gyöngé az emberi toll leírni! De ahhoz is gyöngé az emberi toll, hogy méltóan írja le az örök vértanúnépnek, Izráelnek, emberföltötti hősiességét, ellentétét ama páratlan borzalmakkal szemben. Ábrahám ősapánk csak egy oltárt emelt fiának, Izsáknak feláldozása számára, de utódai eme rémesen hosszú és rémesen borzalmas golusz-edóm mentében milliónyi oltárt emeltek, melyeken — ha kellett! — vért és vagyont, saját és gyermekeik életét áldozták fel a keddás Hasém! Az egyetlen való I'ten nevének megszenteléséért! S ma is Izráelnek zöme mindenütt széles e világon inkább életét és boldogságát és gyermekeinek életét és boldogságát áldozná fel, mintsem hogy hűtelenné válnék hitvallomásához: Semá jiszróel! Halljad Izráel! Az Örökkévaló a mi I'tenünk! Az Örökkévaló Egyetlen-egy! S szeresd az Örökkévalót a te I'te-

nedet teljes szívvel és teljes lélekkel és egész valóddal! Csak a gyávákat, a korhadat lelkiütemeket sodorhatja oda valamely szigorított vagy nem szigorított „zsidótörvény” fuvallata a meggyőződéstől legteljesebben mentes hitbéli csere-üzletre. Izráel zömében tovább él, tovább lobog a Makkabeusok szent szelleme, mely nem fél száz haláltól sem, hanem továbbra remél és bizakodik, hogy „nem alszik és nem szunnyadozik Izráel Örízője!”

Igenis, a Te világosságodban látunk mi világosságot!

Napjaink minden elszomorító, sőt mélységesen lesújtó tapasztalatai és jelen-

ségei ellenére is rendületlenül bizakodunk abban, hogy I'ten világossága: a jószág, szeretet és igazságosság végtére mégis diadalmaskodni fog minden homály és sötétség: szeretetlenség és gyűlölködésen. A bizakodó és hívő léleknek máris mutatkoznak ilyen fényjelek. „A hívő nép, bár még sötétségben jár, mégis nagy világosságot lát már!” Estéről-estére szaporodik a Chanuka-mécses lángocskáinak száma. Így gyarapszik az I'teni világosság sugárzása az emberi keblekben és lelkekben is, miglen I'teni világosság fogja elborítani az egész emberiséget, miként a vizek a tenger medrét! S akkor „az Örök-kevaló, Ó fog világítani nekünk!”

Egy heti fogház a zsidó vallás megsértéséért

Varsóból táviratozzák: A gruziondai törvényszék a napokban tárgyalta az ottani hitközség által egy antiszemita folyóirat szerkesztője Jegzajewski ellen folytatott pereskedést, amely a zsidó vallás megsértése miatt, ami a lengyel büntetőtörvénykönyv 173. §-ába ütközik. Jegzajewski ugyanis folyóiratában többször gyalázta a Talmudot.

A tárgyalás folyamán a vádlott azzal védekezett, hogy ő a zsidóságot, de nem a zsidó vallást gyalázta; a Talmud szerinte nem alkatrésze a zsidó vallásnak.

A törvényszék meghívta szakértőül Trzeciak híres antiszemita lelkesét és Schorr Mózes rabbit. Trzeciak felsorakoztatott egy csomó talmudi citátumot,

melyekkel bizonyítani akarta, hogy a Talmud nem alkatrésze a zsidó vallásnak.

A zsidó ügyvédek kereszkérdéseinek pergőtűzében Trzeciak kénytelen volt bevallani, hogy egy szót sem ért héberül és arameusul és így tulajdonképpen mit sem konyit a Talmud eredeti szövegéhez, de talmudikus „tudományát” zsidógyűlölköktől eredő fordításokból merítette.

Schorr rabbi ezután kifejtette, hogy a Talmud igenis szerves része a zsidó vallásnak és hogy a Trzeciak által citált fordítások, hamisítások. Mire a törvényszék Jegzajewskit a zsidó vallás megsértése miatt 7 napi fogházra ítélte.

46 németországi rabbi Angliában

Londonból jelentik nekünk: Mint ismeretes, a legutóbbi német náci-pogromok alkalmával letartóztatták csaknem az összes németországi rabbikat. Ezeket fogházakba, részben koncentrációs táborokba szállították, ahol többeket tettelesen is inzultáltak, levágták szakállukat és pajeszukat, azonkívül szemük előtt szétéptek és elégették Tórákat, amiáltal vallási érzésüket is mélyen megbántották.

Amint a megkínzott rabbik jalkiál-

tása Angliába eljutott, azonnal összeült az Aguda tanácsa, Jacob Rosenheim elnöke alatt és összekötésbe léptek Dr. Hertz országos főrabbiával is. A világ-aguda titkára Gudman azonnal interveniált a belügyminiszteriumnál és az intervencióba bevonták Schiff Ottó ismert filantrópot.

Ezeknek az előmunkálatoknak eredményeként Dr. Hertz országos főrabbinak és dr. Schönfeld londoni orth. rabbinak sikerült kieszközölnök, hogy

a londoni belügyminiszterium azonnal elküldött a berlini angol követnek 46 német rabbi részére szóló beutazási engedélyt Angliába.

A rabbik között van a bécsi Schiffschul-főrabbi R. Jesájó Fürst, dr. Pinchas Kohn, Munk berlini rabbi, Breuer frankfurti rabbi. Horovitz frankfurti főrabbi hír szerint Hollandiában tartózkodik,

A kormányzó ünneplése a visszacsatolt hitközségekben

A felvidéki zsidóság impozáns templomi ünnepeket hozott a nemzet géniuszának Vitéz Nagybányai Horthy Miklós kormányzó Ófelmúltóságának, f. hó 6-án volt névnappja alkalmából. Minde-nyütt, az egész visszacsatolt területen voltak templomi ünnepek. Különösen kiemelendő az ungvári ünnepség, ahol az orth. nagytemplom zsúfolásig megtelt hívőkkel és számos katonai és polgári hivatalos személy is részt vett az I'ten-tiszteleten. Kohn József főrabbi a nyitott irigyszekrény előtt fohászzkodott a

fenkölt álamfő egészségéért, hosszú, boldog életéért, valamint a Haza jólétéért és további sikereit. A főrabbi bensőséges imája magával ragadta az összes jelenvoltakat. Az éneki részt Grünfeld Dávid kántor látta el kitűnő hozzáértéssel, az énekkart Rothman Miklós karmester vezette. Az ünnepség rendezése Bűchler Lajos gondnok érdeme. Munkácsen is igen szép templomi ünnepség volt, ahol Rabinovitz főrabbi hazafias imája után Güns hitk. főtitkár beszélt nagy hatással.

A Talmud mesterei

— Rabbi Eliezer — II.

Az ő idejében történt, hogy Akilasz, a római császári ház egy tagja zsidóhitre tért és később úgy R. Eliezer, mint Rabbi Jehajsiá ben Chananjó tanítványa lett. Erről az eseményről a következőt olvassuk a Midrásban (Tanchümo, Mispótím):

— Akilasz, unokaöccse volt Hadrianus császárnak, akinek bejelentette azt a szándékát, hogy elmegy világot látni, különösen szeretne kereskedni. A császár azt ajánlotta neki: „Olyan árút vásárolj, aminek most nincs értéke, mert ennél megvan az a reményed, hogy felszökken az ára és nyereségre tebsz szert.” Amikor elérkezett a Szentföldre, kezdett Tórával foglalkozni, eljutott Rabbi Eliezerhez és Rabbi Jehajsiához és ott annyira elmerült a Tóra-ismeretben, hogy felvette a zsidó vallást. Amidőn azután Rómába visszakérült, elmondta áttérését a császárnak, aki nagyon megvolt botránkozva és haragosan kérdezte: „Ki ajánlotta ezt neked?” Erre azt felelte: „Te! Te mondtad, hogy olyan árút vegyek, amelynek ára alacsony szinten van, mert az azután emelkedni fog: márpedig beutaztam az egész világot és nem találtam oly lebecsült árút, mint a zsidóságot és így biztos vagyok abban, hogy valamikor felfelé száll még az ára.”

Ennek az Akilasznak tanulóveiről következő részletet közli a Midrás (Berészis Rabbó 70.):

— Az áttért Akilasz megkérdezte Rabbi Eliezert: „Az találok a Tórában, hogy I'ten szereti az áttérteket, kenyeret és ruházatot adva neki.” (Lószész laj lechem veszilmóh — Devórim 10.) Hát ez az egész? Ennyiből áll a szeretet? Hisz hány pávám van nekem, mennyi fácánom és azzal sem törődöm, ha a szolgálaim fácánbúst esznek.” A mester rászólt és azt felelte: „A mi őstünk Jákaaj azt kérte I'ten-

től, hogy adjon neki kenyeret enni és ruhát felöltöni és neked ez nem elég?”

— Akilasz erre elégedetlenül távozott — megjelent Rabbi Jósua előtt, aki szeliden szólott hozzá: „Itt nemcsak rendes kenyérről van szó és egyszerű ruházatról, hanem átvitt értelemben a Tóra kenyérről és a tudósok palástjáról. Nálunk tisztelik a Tórá-t és művelőjét, kohaniták nőül veszik a lányait és a tudósnak unokája főpap lehet.” — Erről az esetről mondták később: Ha nem lett volna Rabbi Jehajsiá türelmes, talán visszatért volna Akilasz az ő pogányságához.

Akilaszról azt mondja még a hagyomány, hogy lefordította a Tórá-t szöszereint és híven görög nyelvre és ez annyira megtetszett az ő mestereinek, hogy alkalmazták rá a Biblia áldását Sémről és Jefe-szról (a görögökről) és azt mondták: „Jefesznek a szépségéből jusson Sém sátorába is.” (Megillo 9.)

A Talmudban (Avajdo-zóró 10.) a következő történet olvasható:

— Unkelosz áttért a római pogányságból a zsidóságra. Erre a császár csapatot küldött érte, hogy elfogják. Unkelosz be-szűbe elegendett velük, magyarázta nekik a Bibliát, amire ők is áttértek. Egy másik csapat ment el érte, ezt is megté-ritette. A harmadik csapatnak megtilto-tták a vele való beszélgetést és lefogták Unkeloszt. Mikor a foglyot kísérték, a kijáratnál rátette kezét a mezűzóra és mosolygott. A kísérek nem tudták meg-állani, hogy ne kérdezzék, miért nevet, mire ő azt felelte: „A király rendszeren bent van a palotájában és szolgálai kívülről őrzik, I'tennél azonban nem így van — szolgálai, az emberek, bent vannak a házban, ő pedig őrzi őket és erre mutat a mezűző.” — Erre ez a csoport is fel-vette a Tóra hitét és a császár többet nem üldözte.

Express- és postajáratok
hetenként

TRIEST -bóli és **VELENCÉ** -bóli

Dalmácia, Albánia, Görögország, Törökország, Egyptom, Palesztina, Sziria, Rhodos, Fekete tengerre

Felvilágosítás és prospektus

ADRIATICA

Tengerhajózási Rt.

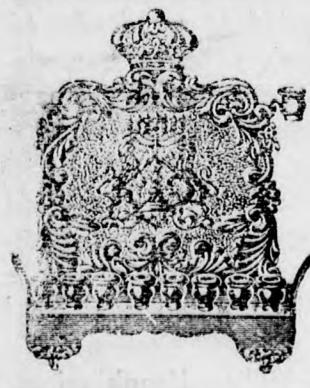
VII. Thököly-ut 2, IV. Váci-u. 4.
Adriatica Forg. Iroda Kft.
V. Nádor-utca 21.
V. Szent István körút 4.

Ez a név Unkelosz, ismert minden zsidó ember előtt, mint a Tórának arameus nyelvre fordítója, a Targüm Unkelosz szerzője. Érdekes, hogy a Tórának mindkét nyelven való fordítója megtért volt.

Rabbi Eliezert többször találjuk Rabbi Jehajsiá társaságában, különféle kiküldetésben. Nagyon tanulságos történetet közöl erre vonatkozólag a Midrás (Vajjkró Rabbi 5.)

— Rabbi Eliezer, Rabbi Jehajsiá és Rabbi Akivó elmentek Antióchiába, hogy pénzt gyűjtsenek szegény tudósok részére. A városban egy „Abo-Jüdon” nevű férfi lakott, akiről köztudomású volt, hogy szívesen gyakorol jótékonyágot. De ebben az időben éppen tönkrement. Amikor meglátta a mestereket, elhalványult és hazament. Felesége ijedten kérdezte, mi baja van. Amire ő azt mondotta: „Itt vannak a nagy rabbik és én nem tudok nekik semmit sem adni jótékony célra.” A felesége nálánál is jótékonyabb és hitbuzgóbb volt és azért azt mondotta: „Van nekünk még egy telkünk, add el a felét és a befolyó összeget add nekik oda.” Ő meg is tette ezt és a mesterek így szóltak hozzá: „Abo Jüdon, I'ten pótolja a téged ért veszteséget”. — Nem sokára rá kiment szántani, egy helyen besüppedt a talaj és az ekét húzó tehene beesett, utána a kent és kincsei talált.

— Idők múltán ezek a mesterek me-gint meglátogatták a várost és kérdezték, mit csinál Abo Jüdon barátunk? A város emeberei azt mondták: „A legnagyobb ember, vannak szolgálai, kecskéi, tevéi, ökrei”. Amikor azután ő is meghal-lotta, hogy itt vannak a tudósok, elébük sietett és azt mondotta: „A ti imátok meghozta gyümölcsét sokszorosan”.

Valódi ezüst menórák
dús választékban már 24 pengőtől
Különlegességek modern stílusú menórákban.

Heiden Leó

ékszeresznél
Szombaton zárva. Gyári árak.
Saját üzem.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Reb Arje menórája

Élt Orosz-Lengyelországban, több mint száz évvel ezelőtt, egy ötvenföldi szegény zsidó, aki községének és községe messze környékének elismerten legnagyobb talmudtudósa volt. Még a hitközség rabbija is, aki ugyancsak nagy korifeusnak számított, ha a Talmudban való búvárkodás közben olyan részlethez ért, amelyet többféleképpen lehetett magyarázni, vagy amely annyira homályos volt, hogy próbára tette a legesebb elmét is, akkor vagy még aznap este Mincho-Mádriv között, vagy másnap reggel Sáhrisz után a templomban Reb Arje véleményét kérte ki.

Hogy miért várt estig vagy másnap reggelig, holott a rabbi tekintélye megengedte volna, hogy napközben is a házhoz hívassa Reb Arjét? Meg volt ennek a maga oka és dicsérte a rabbi fel fogását, hogy tekintettel volt arra az okra.

Reb Arje tudniillik: bádogos volt, ezzel kereste a maga és a felesége és két kis lánya kenyérét, és a hitközség rabbija nem akarta, hogy kenyérkereső munkájától elvonja Reb Arjét csak husz percre is. A talmudi korban Rabbi Jajchonon szandálkészítő iparos volt, Rabbi Előzor erdei favágó; cserzővargák, timárok és kőfaragók is voltak a tudós rabbik közt, de nem tette volna meg még a fűpap sem, hogy zavarja munkájában vagy elhívja munkájától a rabbit. Mert hát zsidó felfogás szerint a becsületes kenyérkereső munka: t'entisztelettel ér fel, ki fog hát valakit zavarni, aki éppen imádkozik?! Munkára és t'entiszteletre ugyanegy szava van a héber nyelvnek: avajdo.

Mint afféle nagyon szegény ember, Reb Arje minden esztendőben úgy gyűjtött chanukagyertyát, hogy hamuba ágyazott féldióhéjba öntötte az olajat. És mosolygott a szegénységén, hogy így a nuolc estén át minden este új menóra került az ablakba. Az égő kanóc tudniillik a dióhéjakat is kikezdte, eliszköstett belőlük egy-egy darabot, ezért minden este friss dióhéj kellett a menórához.

Mikor nyolc évi várakozás után, éppen Chamuka-hava elején, Kiszlév hó első hetében végre fia született Reb Arjénak, az iteneslelkű ember körülnézett a szegényes lakásban.

— Mit hagynak majd örökül az én fiamnak? — kérdezte magában a nagy talmudtudós kisbádogos. Zsidó lelket, t'entifélelmet és tudást mindenesetre, ha élnem enged a Legfelsőbb, hogy felnevelhessem... de hagyhatok-e a gyermekemre valami vagyont is? Ezt csak a világ ura tudja...

Hogy mégis csak hagyasson rá valamit, Reb Arje bement a műhelybe, elővett egy féltábla bádogot és menórákat kalapált a lemezről. Nyolevályus egyszerű menórákat és a szolgagyertya (samesz) számára külön egy beakasztható vályut; Chanuka estén már ebben a menórában fog gyújtani és ha t'en is úgy akarja, jövőre és azután is, és ezt a menórákat fogja örökül hagyni a fiának. Édesapát használta, utánam te használjad, fiam és te utánad a te fiad, unokád és dédunokád. Ne muljon el az t'entifélelem és az ősi hagyomány tiszteletbentartása sem te rólad, sem az utódaidról, sem az utódaid utódairól, idők végiglen...

A menórának félarasznnyi hátfala volt s Reb Arje, ahogy nézte — az iparos szemével nézte — ezt a sima, fényes, minden cirdáda nélkül való hátfalat, azt gondolta magában: — Ide valami díszítés kívánkozik.

De mi vajjon? — tömődött. — Talán nyolc „mógén-dóvid”? Minden vályu fölé egy-egy? Vagy ha már úgy van, hogy a drága ezüst-menórák hátát a Szináj-hegyi két kötbábla díszíti, kalapálja ki ezen is a tizigés két táblát? Reb Arje, a mesterember, valami extrát akart, nem pedig sablont.

Az t'entiföldi kis zsidóban most háttérbe szorult az iparos és előtérbe lépett a tudós. — Ide legalkalmasabb egy nyolcszavas mondat lesz, valami, ami Chanukával kapcsolatos, minden vályu fölé egy-egy szava a mondatnak.

Például — gondolta Reb Arje — a chamukai gyertyagyújtás rituáléjából ez a mondat: „Hanérajsz halólú ónú madlikin al haniszim v'al hanifloajsz.” Ez nyolc szó... Vagy a „Moajz csür” befejező mondata: „D'ohé admajn b'czél calmazn hókém lónu rajz sivó”, ami szintén pont nyolc szó.

Reb Arje még nem nyúlt a szerszámhoz, hogy kikalapálja valamelyiket e

két mondat közül. Chanuka történetére gondolt, hogy egy maroknyi nép, amelyet erőssé tett nem a fegyver, de a szeni felhevülés, nekírintott az elnyomó görög világhatalomnak és felszabadította Izráelt a járom alól. T'en vezette győzelemre a népet, Izráel népe viszont fokozottan dicsőíthette t'enét. S erről eszébe jutott Reb Arjénak az „An'im z'mirajsz” himnuszából: „Nihagto amchó laaszajsz l'chó sém vesziferesz leharajsz godlechó” (vezetted népedet, hogy Neked dicső nevet szerezzon s hogy látassza nagyságodat). Ez a héber mondat is pont nyolc szó és különösen Chanukára nagyon alkalomszerű.

A dícsőséges multról a szenvedés jelenre ugrott át Reb Arje elméje. Milyen rossz ma a sanyargatott zsidónak, elnyomják, tiporják, üldözik. Mi a különbség az orosz cár és Hámán vagy Antióchus Epiphanes között? Jóformán semmi! Az is vesztére tór a zsidóságnak a jelenben, mint Hámán és Antióchus a multban. Hátha tehát egy könyörgést kalapálna ki a menórája háttára, mint például a szombati könyörgést, mely oly egyszerű és mégis oly szép: „Jeküm pürkon min s'májó chino v'chiszdo v'rachmé v'chájó”. Ez is pont nyolc szó, mint az előbbieket, nemcsak héberben, de a mi nyelvünkön is: „Jöjjen megváltás az ég-ből, könyörület, kegyelem, irgalom, élet...”

Most hirtelen gondolt egyet Reb Arje, valami szikra gyúlt a fejében, amely t'entől jött és már munkához is fogott és kalapálta a menórára ezt a nyolc szót: „Kabbéd esz ovichó veesz imechó, lemaan jjaarichün jomecho”. (Tiszteld apádat és anyádat, hogy meghosszabbodjanak a napjaid.)

Aki látta a menórákat, mindenki csodálkozott, még a rabbi is. Hogyan kerül a menórára a Tizige szent ötödike, milyen vonatkozásban van Chanukával a tiszteld apádat és anyádat?

Reb Arje bádogos rejtélyesen mosolygott e kérdésre és csak azt felelte:

— Ezt találtam leginkább megfelelőnek, legjobbnak, mert mit lehet tudni, mit tartogat a távoli jövő? Én utánam a fiam, utána az unokám és a dédunokám használja ezt a menórákat, legyen hát unokám unokájának is a szemé előtt, hogy tisztelje atyját és anyját. A „nihagto amchó” talán hidegen fogja hagyni, nemkülönben a hánérajsz halólú is, de a „tiszteld apádat-anyádat” mégis meg fogja markolni a lelkét.

Többet nem lehetett Reb Arjéből kihozni s itt nyugodtan befejezem történetemet. Ha folytatnám, még járt útra, kitaposott ösvényre tévednék és sablonosan elmesélném, hogy sok-sok évvel azután Reb Arje valamely késői utóda nagyon gazdagon nősült, nászajándékul tömör ezüst menórákat kapott valakitől és

a legközelebbi Chanuka estéjén ezen akart chanukagyertyát gyújtani. De kezébe akadt a régi, az egyszerű bádogmenóra és olvasván az intelmet: „tiszteld apádat, anyádat”, félretette a nagyértékű chanukai ezüstgyertyatartót és a bádogmenórákat tette az ablakba, mert atyja és minden felmenője is ezt használta Chanuka estén, és tiszteletlenség volna az ősök drága emlékével szemben, ha sutba dobna egy kegyesert, amelyet az ősei használtak. Vagy folytathatnám elbeszélésemet úgy is, hogy manapság Reb Arje valamely késői utóda, mert mint zsidó megelégette a lenézést és elnyomást, el akart fordulni a hitétől, de a szemé elé ke. ált a menóra és a rajta

lévő intelem a jobb belátás húrjait rezegettette meg szívében-lelkében. Van-e égbekiáltóbb tiszteletlenség szülők és felmenőkkel szemben, mint elpártolni a hittől, amelyet ők vallottak és ottottak a szívéinkbe?!

Sem úgy, sem így nem folytatom elbeszélésemet, hanem csak azt mondom, hogy mindenképpen igazsága volt Reb Arjénak, hogy a Tizige ötödikét kalapálta rá a menórára. Sőt követnünk kellene őt más téren is. Nemcsak a menórára és a családi imakönyvre, kegyeserre rá kellene írni vagy vésetni, hogy tiszteld apádat és anyádat, hanem mindenre másra is, ami mint értéké apáról fiúra száll. De még a temetői sírkövek márva-

nyában is hirdesse a véső, hogy: tiszteld apádat, anyádat. Mert akiben csak egy szikrányi érzés van és a nemesebb gondolkodás még nem veszett ki egészen a lelkéből, az nem fogja megtenni, hogy elrágja magától porladó szülei hitét, ha olvasni fogja valamin, ami az övék volt, vagy akár a temetői sírköveiken, hogy: tiszteld apádat és anyádat...

T'en nyugosztaljon, te derék Reb Arje; ugye te is a hitelhagyásra gondoltál, amikor rákalapáltad a menórára azt a nyolc szót és meghagytad, hogy utánad késő utódaid is azt az egyszerű bádogmenórákat használják?

CSERMELY GYULA.

Az üldözött német zsidók megmentéséért

New-Yorkból táviratozzák: New-Yorkban akció indult 100.000 dollár összehozására, egy Palesztinában létesítendő „Leon Blum-kolónia” céljából. A kampány csúcspontja egy bankett volt, melyen 1200 prominens személyiség vett részt, köztük az Egyesült Államok elnökének Rooseveltnek a neje, a washingtoni francia követ Saint-Quentin is jelen volt. Roosevelt elnökszóny felszólalásában rámutatott Amerika tradíciójára, miszerint „minden szükségset szenvedés emberen segíteni kell.” — Saint-Quentin követ Leon Blumot mint nagy államférfiut aposztrofálta. Franciaország tradíciója, úgymond, üldözötteknek menedéket nyújtani. Franciaország ezuttal is be fogja bizonyítani, hogy nem fog kitérni Roosevelt elnök emberbaráti felhívása elől. — Leon Blum Párizsból a rádióban beszélt a megjelentekhez és köszönetét fejezte ki a tiszteletért, melyben részesült. — Ugyancsak a rádió által beszélt Londonból Amery képviselő, volt miniszter; Ussichkin beszédét hangosfilm közvetítette.

Londonból táviratozzák: Miron C. Taylor, az államközi menekültügyi bizottság amerikai alelnöke, és George Rublee, az államközi hivatal igazgatója, hosszabb megbeszélést folytatott Dániel Wolf hollandiai neves bankárral, nagyiparossal és filantropiával, aki a Hágában megalakított „Nemzetközi Zsidó Kolonizációs Társaság” vezetője.

A Wolf társaság terve az, hogy 400 millió font tőke segítségével 600.000 közép- és kelet-európai zsidó családokat fengeregtűli területekre telepítsenek le.

Dániel Wolf, a Zsidó Távirati Iroda tudósítójával folytatott beszélgetésében közölte, hogy szervezetének az a javaslata, hogy létesítsenek egy szövetséget bizalmi

társaságokból, amelynek feladata azon területek fejlesztésének és kolonizálásának a finanszírozása, amelyek alkalmasak és rendelkezésre állnak a közép- és kelet-európai zsidók számára. A szövetség élén egy bizottság fog állani, amelynek tagja 50 zsidó és nemzsidó előkelőség lesz, akiknek nevét később fogja csak közölni. A terv keretében Palesztina föltené be az elsőbbség szerepét, más területek pedig a palesztinai kolonizációs mű kiegészítésére szolgálnának.

Dániel Wolf londoni tartózkodása során számos angliai zsidó és nemzsidó személyiséggel tárgyalt és vitatta meg a szóbanforgó tervet.

A Zsidó Távirati Iroda tudni véli, hogy a hágai konferenciának az a terve, hogy 400 millió fontot gyűjtenek össze zsidó kolonizációs célokra, meglepetés-ként hatott a párizsi zsidó körökre, amennyiben ezeknek nem volt egyáltalán tudomásuk a hágai konferenciáról.

Amsterdami jelentés szerint december 4.-én — mint a „Zsidó Ujság” mult száma jelezte — egész Hollandiában nagy gyűjtőakció volt az egész lakosság rész-

vételével a zsidó menekültek javára. A gyűjtőakciót maga a kormány kezdeményezte.

A zsidó menekültekért való gyűjtőakció előestéjén dr. Colijn miniszterelnök rádiósózatot intézett Hollandia népéhez, amelyet felhívott, hogy minden erejével járuljon hozzá a menekültek megmentésének művéshez.

Rámutatott arra, hogy a Hollandiába ujabban bevándorolt menekültek száma meghaladja a négyezret. Ezen emberek számára otthon és ellátást kell biztosítanunk — mondotta a miniszterelnök. Kétmillió holland forintra van szükség ahhoz, hogy a menekültek egyévi ellátásáról gondoskodva legyen.

Washingtonból jelentik, hogy Henry Ford, a híres amerikai autógyáros, aki a háborút követő első években német hatás alatt antiszemita magatartást tanúsított, később azonban megváltoztatta álláspontját, — nyilatkozatot tett most közzé, melyben követeli, hogy Amerika nyujtszon menedéket a zsidó menekültek számára.

Elegáns
modern parókák
tartós

ALTSCHULER
készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

Orth. kóser sajtó, vaj, juhtúró

Özv. PAPPER DEZSŐ-né
VII., Dob-u. 19. Telefon: 134-530

— Stauffer-cég gyártmányainak lerakata —
Nagyban Kicsinyben

Biasz Ede, Debrecen:

A zsidó családi élet tisztaságáért!

A házasetet szabályozó törvény, szent Tóráknak egyik legfontosabb parancsolata. Megszegése oly nagy véték, hogy arra a legborzasztóbb büntetés: mindkét házastárs lelkének örökös elkárhozása van kimondva. (Mózes III. 20. 18.) Hogy jobban megértsük e parancsolat horderejét, elég rámutatnunk arra, hogy a szentírás a Jajmkipür böjtjének megszegését sújtja hasonló büntetéssel. Rettenetes, iszonyu büntetés ez! A lélek elkárhozik, nem vonul be a többi halhatatlan lelkek birodalmába és a gyermekek is, bűnbán fogantatván, az idők folyamán kihalnak, az utódok előbb-utóbb kivésznek, eltűnnek a világ színéről.

Mindig szem előtt kell ezt tartanunk, hogy ne ébredjen bennünk soha ellene még a leghalványabb gondolat sem. Bizony sokan, nagyon sokan vannak közöttünk, akikben él a vallásosságunk egy kis szikrája és akik semmiáron sem szegnek meg a Jajmkipür böjtjét, — és mégis e parancsolaton könnyűszerrel túleszik magukat. Hogy némileg megnyugtassák lelküket, azt mondják: Igaz, e parancsolatot messzemenő egészségügyi szempontok indokolják, elismerjük, hogy ily célja van: ám e cél és eredményt elérhetjük akkor is, ha mi nem tartjuk be mindama obszervanciát, melyeket a vallás előír.

Végtelenül nagy tévedés ez! Aki így beszél, az mindent elvetett magától, mert ezzel a gondolattal kétségbevonta a Tórának I'tentől való eredetét.

Abban mindenestre nagyon is igazuk van, hogy e parancsolat valóban megfelel a legmélyebbrelhető egészségügyi követelményeknek. Hírneves orvosi tekintélyek nyilatkoztak már nem egyszer az idevágó szabályok pontos betartásának üdvös hatásáról, úgy magukra a házastársakra, mint az utódokra nézve. „A szentírás családi tisztasági-törvénye teljesen megegyezik az emberi természetel. E szabványok pontos, szigorú betartása elejét veszi az igen gyakori betegségeknek, ez teszi a vallásos szülők gyermekeit immunissá bizonyos betegségek és járványok ellen, ez magyarázza meg a veülkiszületett intellektualitást és szellemi fensőbbiséget.” (Szocialhygiene der Juden, von dr. Nossig.)

És ez így természetes is, mert mindaz, ami a Tórában parancsolatott, vég-eredményében az emberek egészségének javára szolgál. Ám ez a szentírás parancsolatának csak egy mellékkörülménye, természetes folyamánya, de nem: — célja. Végzetes tévedés azt hinni, hogy I'teni tanuk csupán egy orvosi könyv.

Sokkal magasabb okok vezérlik a házasetre vonatkozó parancsolatot is. „Szenteljétek meg magatokat, hogy szentek legyetek, mert én vagyok a ti Örökkévaló I'tenetek!” (Mózes III. 20. 7.) Ezzel okadatozza a Tóra a házasetre és egyáltalában a tiszta, erkölcsös életre vonatkozó parancsolatait. Szenteljétek meg magatokat! Emelkedjétek ki az ösztönök alatt hömpölygő iszapos árból egy magasabb és tisztább légkörbe, uralkodjatok vágyaitokon, küzdjétek le azokat, legyen előttetek mindig egy határ, melyet túllépni nem szabad, hogy így neveljétek magatokat az állatvilágon felülálló magasabb lényé; emberré. Szenteljétek meg magatokat, hogy nemesedjétek, hogy felemelkedhesetek az eszményiség, az idealizmus legmagasabb polcára, hogy legyen házasetetek az I'tenfélelem, az égi nemesség és a földi tisztaság szent harmóniája.

Mivel tehát itt egy magasabb etikai célt szolgáló szigorú I'teni parancsolatról van szó, nem pedig egészségügyi intézkedésről, önmagától esleik minden szépítgetés. Ha egy hitves — ez megdönthetetlen törvény — az előírt egyéb szabályokat betartotta ugyan, azonban rituális fürdőben meg nem fürdött: az nem tett eleget a Tóra rendelkezésének! Fürdött legyen százszor egy más fürdőben, mindaddig, míg az obszervanciák betartásával rituális fürdőt nem vett, mindenképpen tisztátalannak tekintetik és magára vonja az elképzelhető legnagyobb büntetést.

Kivonatosan közlöm itt a szentéletű világhírű és nagynevű radini főrabbinak, a „Chofec Chajim” szerzőjének z. c. 1. lángszavú felhívását:

„REKORD” a neve
„REKORD” az ize
„REKORD” a minősége

Gyártja:
FODOR JAKAB és Tsa. Budapest, X. Maglódi-út 17.
Orth. kóser, 100%-os tiszta kókuszszir

— Határ'alan megdöbbenéssel és félelemérzéssel látjuk és halljuk, — írta — hogy még úgynevezett vallásos zsidó körökben is bizonyos felületességgel és könnyelműséggel őrzik és tartják a Mindenható által megparancsolt családi tisztasági törvényeket. Mindehhez még hozzájárul a mai kor szomorú romlottsága, az erköletelenség, amely úgy a családban, mint a házon kívül is oly sok bajt és tragédiát okoz: a gyermekáldás vétkes meggátlása, az egy és két gyermek rendszerének meghonosítása és a közös strandfürdőzésnek égbekdálító, valószínűleg világot megrendítő bűne és büntetése.

— Mindezen eget ostromló bűnök kihívják és előidézik a Teremtő büntetését, az egyéneknek rettenetes kenyérvágyát, az anyagi leromlást, az elesettséget és azonfelül, az összesség, az egész zsidóság lesújtottságát, lenézését és üldözését.

— Mily határ'alan és borzasztó felelősség terheli azt, aki megszegve a zsidó erkölcs törvényeit; veszélyeztetni szeretett ártatlan gyermekei életét, előidézi lelkük elkárhozását és az egész zsidóság mérhetetlen szenvedését.

— Aki szent Tóránk öt könyvét át-tanulta, annak tudnia kell, hogy a Mindenható a házaset szent törvényeinek megszegését és az erköletelenség bűnösét a legrettenetesebb büntetéssel a „kórész”-el sújtja. A „kórész”: kiirtás. Az ember, életvéneinek kitöltése előtt, legboldogabb éveiben, hirtelen kiszakítatik az élők és szeretett hozzátartozók köréből, itthagva özvegyet és árvákat egy órási kérdőjellel, hogy miért?... Egyedül a Mindenható, aki előtt minden, még a legrejtettebb titok is, mint nyitott könyv van felfedve, aki a feledés homálvába borított, titokban elrejtett hűnüket is számon tartja, ő, csakis ő tudna erre feleletet adni...

— Ha azonban ezen bűnözőt a Mindenható bizonyos érdemek folytán mégis megajándékozta hosszabb földi élettel, esetleg még jóléttel is, ne ringassa magát, ha hűnös útjait jóvá nem tette, abban a téves hitben, hogy a Teremtő talán elfelejtette vagy elenyedte nagy vétkeit. Büntetését nem kerülheti el! Előszülhet egy még sokkal borzalmasabb büntetésre és ez a „kórész”-nak másik, súlyosabb része: a lélek kiirtása, földi világi élete elvesztése és elkárhozása, ami felül minden földi fájdalmat és szenvedést.

— A lélek I'tentől származó tiszta fényvécár. A lélek I'teni szikra, amely az élettelen testet élétté. A lélek a Mindenhatónak egy parányi fénye, halhatatlan

lan I'teni lehet, amelyet nagy Teremtőnk maga lehel belénk, amelynek az a rendeltetése és hivatása, hogy a testet, az állatit az emberben megmésztse, erköletileg és szellemileg emelje és tökéletesítse. Szent égi láng a lélek, amelynek az az egyedül vágya, hogy befejezve földi küldetését, visszatérhesen a Teremtőhöz, Életforrásához, hogy ott elfoglalhassa megérdemelt helyét a halhatatlanság fényes birodalmában. Ám ily nagy bűnökkel terhelt lélek, ily szemérmetlen vétkekkel bemoeskoltt lélek — mily háborzongató még elgondolni is — oda többé nem térhet vissza, hanem elővz, kitaszítva, menedéket nem találva bolyong és lebeg a Mindenségben. Ez a lélek ki van írva, életforrásától el van vágva és örökre el van kárhozva... — A tisztát'anságban fogantatott gyermek magában hordja az erköletelenségre való alantas hajlamosságát és

a hitetlenség csiráját. Ezekből válik a legtöbb vallástagadó! Ily gyermek megfertőzött lelkében állandó tusa folyik, örökös küzdelem dúl a földi vágyak és a zsidó tisztult eszmények magas sztos valláserkölese között. A boldog megelégedést, amit az igazi vallásosság nyújt, ti szerencsétlen gyenge szülők, ti vontatok meg gyermekeitektől.

— Mindezeket szem előtt tartva és a felsorolt tényektől megborzadva: mindazok, akik eddig talán nem tartották meg a mi szent házassági törvényeinket, szálljanak magukba és lelkiileg megterve, térjenek meg és jöjjenek vissza a mi éltető forrásunkhoz, a mi szent I'teni tanunkhoz. Hagyják abba bűnös életüket, emelkedjenek ki az erköletelenség mély fertőzéstől egy tisztább erköletileg magasságra, amíg nem késő, amíg élet-erős éveikben jövátethetik borzasztó bűnüket. A Jóságos Teremtő minden meg-

tértet kegyelmébe fogad, szívesen veszi eltévelyedett gyermekeinek megtérését, hogy ezután következő életük folyásával és megtisztult cselekedeteikkel jövátegyék addigi életmódjukat s így elnyerjék az ő kegyes megbocsájtását.

*
Zsidó házastársak! Zsidó nő és zsidó férfi! Ne felejtkeztek meg soha, de soha e nagy és félelmetes I'teni parancsolatról! Ha még él szívetekben-lelketekben a vallásosságunk, az I'tenfélelemnek egy szikrája, úgy ébredjétek. Szedjétek össze, gyűjtsétek össze erőiteket, hogy lelkiismeretesen betarhassátok a szent tisztasági törvényt. Egyetlen I'tenünk, irgalmas Atyánk, ki nekünk adta szent és magas sztos Tóráját, megáld ezért bennünket, megáld jóléttel, boldogsággal és hosszú élettel; megáld titeket és megáldja majdan gyermekeiteket is...

Az érsekujuvári képviselő szenzációs nyilatkozata a zsidókérdésről

Kornitzer Béla hírlapíró a Pesti Naplóban megszólaltatta a magyar parlamentbe bevonult felvidéki országgyűlési képviselőket egyik kiváló reprezentánsát Porubszky Géza dr. plébános érsekujuvári képviselőt, aki a felvidéki képviselők politikájáról a köv. igen figyelemreméltó, nemes tónusú kijelentéseket tette:

— A mi politikánk alapirányát a nemzet mindenekfelett álló fogalma szabja meg, amely kizár minden osztály-, felekezeti- és faji megkülönböztetést. Akár katolikus, akár református, akár zsidó, egyaránt tagja a nemzeti közösségnek — ha a nemzeti követelmények kritériumainak megfelel. Nem zárhatunk ki senkit sem a nemzeti összességéből csak azért, mert véletlenül más templomban imádja I'tent.

Ezek szerint nem helyesl képviselő uram a zsidókérdésnek mai törvényes rendezését sem? — vetette közbe az újságíró.

Porubszky Géza a legnagyobb határozottsággal így válaszol:

— Helyesnek tartom, ha a körülöttünk zűgő zsidóellenes áramlatok folytán revizió alá vesszük a zsidókérdést. Tagadhatatlan, hogy egyes foglalkozási ágakban, bár hibájukon kívül, egészség-telenül felduzzadt a zsidóság száma és mondhatnám, külön zsidó arisztokráciát, zsidó kapitalizmust termelt ki. Ezeket egészséges, méltányos és főleg ember-séges eszközökkel kell illő mértékre leszállítani a szociális gondolkodás je-gyében. Tehát az antiszociális túlnövé-

zettel szemben alkalmazni kell azt a szociális mértéket, amely a magyar dolgozó nincstelenek szobb jövőjét van hivatva előmozdítani. Ebben az országban a haladó, gyors ütemű kor szellemének megfelelően gyökeres és nagymérvű reformokat kell végrehajtani, de tiltakoznom kell az olyan népi, keresztény és szociális megújulás ellen, amely csupán a zsidóüldözésben éli ki magát és a zsidók ócsárlását teszi politikájának tengelyévé. Hiszen elsősorban a kereszténység szellemét tagadja meg, aki felekezeti gyűlölködést szít. Antiszociális az is — folytatja — hogy a törvény nem tesz különbséget a szegény és a gazdag zsidók között sem, pedig kézenfekvő, hogy a szegény réteget aránytalanul és érdemtelenül sújtja a törvény szigorja.

— Kérdésére tehát, hogy mi, felvidéki képviselők támogatni fogjuk-e a kor-

mányt a készülő új törvényjavaslatoknál, a magam részéről csak annyit mondhatok, hogy csak addig támogatom, ameddig kormánypolitikája nem kerül ellentétbe lelkiismeretemmel. Mi, harcokban edzett férfiak, hozzászoktunk a bírálat szavához, amelyet parlamenti munkásságunkban is minden gátlás nélkül kifejezésre fogunk juttatni. Így a zsidókérdés tárgyalásánál is hangot fogok adni aggodalmaimnak, amelyben a kérdést túlradikális módon és a méltányosság szellemével ellentétben kívánják megoldani. Mi nem egymás elleni harcokban szétcsépett országot, hanem békét és ismét csak békét akarunk. A még elszakadt véreinkre csak békénkel és testvéri együttélésünkkel fogunk tudni vonzást gyakorolni. A gyűlölködés eltaszít és rombol és ettől elsősorban óvja I'ten hazánkat.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista
Speciális kivétel! **VILDOB-UTCA 27** Speciális kivétel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony széllal, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

A nagy decemberi occasio
alkalmával rendkívül nagymértékű áreszállítással hozzuk forgalomba a legjobb minőségű kosztüm-, kabát-, ruhakelméket, fém-szálal anyagokat, valamint selyem-, bársony- és mosóáru ujdonságainkat.
SPITZ HERMANN, VII., Erzsébet-körut 34.
Szombaton zárva. — E hó 18.-án vasárnap egész nap nyitva.

A visszatért Dunaszerdahely történetéből

III.

A hatvanas években Magyarországon egyes hitközségekben előretört a neologizáló asszimiláció, amely a zsidó hagyományos intézményeket az úgynevezett „korszellem” mintájára át akarta alakítani. Igen sok helyen kitört a vizsolya a templomi emelvény (almemor) miatt, amennyiben a Sülchon Örűch által követelt középhelyről át akarták helyezni az élre, hogy jobban hasonlítson más felekezetek templomához. Ilyen vizsolyokozó ügy volt némely helyen az u. n. „gitter”-kérdés, azaz hogy a templomi női karzaton ne legyen többé hálós rácszat s így szabadon lehessen a férfi-templomból a női karzatra felnézni, valamint megfordítva is. Szinte megmagyarázhatatlan, hogy egyesek modernizáló diühükben milyen nagy erőfeszítéseket fejtettek ki a tradíció-ellenes működésükben. Így például Losoncon a gitter-ellenes párt az összes haladó rabbikat mozgósította. Érdekes, hogy azok között, akik a női karzati rácsot fenntartandónak vélik, ott találjuk dr. Meisels pesti főrabbit, aki a Dohány-utcai templomban működött, de azzal érvelt, hogy vidéki városban, ahol mindenki mindenkit ismer, nagy zavart jelentene az áhítatban, hogyha a női karzatról letekintenek és viszont, míg ellenben — így mondta — a fővárosban, ahol idegen emberek nézik egymást, ott megengedhető a rács nélküli galéria. Ezért az indokolatlan disztinkcióért neologizáló zsidók is megrámadták.

Igen élénk tevékenységet fejtettek ki a haladó irányzat hívei azért, hogy föllátsák a rabbiszemináriumot. A terv megvalósítása érdekében sikerült Bécsben összeköttetésekre szert tenni. Ennek hírére összegyűlekeztek a legnevezetesebb orthodox tekintélyek és tanácskozásba kezdtek. A tanácskozás folyamánaképpen nagy küldöttséget választottak, amely kihallgatásra jelentkeztek Bécsben I. Ferenc Józsefnél, s tőle kérje ennek az intézménynek megakadályozását. A küldöttség tagjai voltak: K'szav Szaifér (Pozsony), R. Jirmijo Löw (S. A. Ujhely), R. Menachem Eisenstadt (Ungvár), R. Jesájó Baneth (Nagykálló), R. Meyer Perls (Nagykároly), R. Dóvid Deutsch (Balassagyarmat). Határozatba ment, hogy

a küldöttség vezetője és szónokája a dunaszerdahelyi főrabbi: Rabbi Jehüdü Oszád lesz. A hét tiszteletreméltó férfi megjelenése a császári palotában nagy feltűnést keltett. A császárt rendkívüli módon meghatározta, amikor a küldöttség összes tagjai egyszerre mondták el a koronás fő látára vallásilag elrendelt benedíkiót: „Bóvüch senószan michvajdaj P'vószor v'dom — áldott legyen, aki adott tiszteletéből hus- és vérnek”. Az uralkodó azt kérdezte: „Mondják, tiszteletű uraim, ki Önök között a legtiszteltebb és leg tudósabb?” Mindannyian azt mondták: a szerdahelyi főrabbi. Erre I. Ferenc József odafordult hozzá, a köv. szavakkal: „Ha az összes kollégái Önt jelölik a legnagyobbnak, akkor arra kérem, hogy adj nekem az áldását”. R. Jehüdü meghatódott hangon szólott:

— *Felség, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az összes itt jelenlevő kartársaim felülmúlnak engem minden tekintetben. De felséged kívánságának eleget teszek, ezt rendel el vallásom törvénye és azért szívvel kívánom, hogy felségednek a Mindenhatótól hosszú és áldott életkor jusson.*

Ez a jelenet rendkívül hatással volt a császárra és megígérte, hogy eleget tesz a kérelmezőknek. A rabbiszeminárium ügye azután egy évtizedre ad acta lett téve.

Erről az audienciáról igen sokat beszéltek. A küldöttség résztvevői később elmondották, hogy Rabbi Jehüdü milyen átszemlélt arccal mondotta a Tehillimet, amíg a fiáker vitte őket a császári palotába. Amikor a palotában bevezették őket az úgynevezett tükörterembe, akkor R. Jehüdü odafordult a K'szav Szaiférhez és ezt suttozta a pozsonyi gaonnak: „Mondja csak, ki ez a férfialak velem szemben, akinek arcáról lesugárzik az ihlettség és az áhítat?” A K'szav Szaifér elmosolyogta magát és azt felelte, hogy ez R. Jehüdü saját tükörképe. Rabbi Jehüdü egész életében oly csodásan puritán volt, hogy sohasem látta magát tükörben.

5626. Szivon 23-án hunyt el. Koporsója mellett 22 rabbi tartott gyászbeszédet. Az egész világon mindenütt, ahol orthodox gyülekezetek voltak, mind megemlékeztek a nagy férfiról. Életében soha nem fényképeztette le magát. De a köz-

ségben fölmerült a kívánság, hogy az utókornak megőrizze arcvonásait. Csáládja csak azzal a feltétellel egyezett bele, ha jelenvolt rabbinikus kiválóságok megengedhetők tartják ezt. A jelen voltak megállapították, hogy megengedhető, ha a fényképek elárúsításából befolyó összeget leánykiházasítási célra fogják használni. A határozat következtében felöltöztették ünnepi ruhába a megdicsőültet, letették egy karszékre, kezébe adtak egy székert és a fényképezési lencse ilyen módon megörökítette képét. Aki nézi az arcképet, nem is sejtí, hogy halotti maszkot lát maga előtt, hanem olyan a benyomása, mintha sápadt, fáradtnak kinéző tudós ember képét látná. A fényképeket eladták és 1200 forint, az akkori időben óriási összeg jött össze a fentnevezett jótékony célra.

Tevékenységeről mindenféle legendákat beszélnek, azt mondták, hogy *k'mó* (amulet) segítségével gyógyított, segített az embereken. De ő maga mindig kijelentette: „Sohasem foglalkoztam azzal, ami az u. n. vallási titkokhoz tartozik, amelynek megfejtője csak az Örökkévaló Isten”. Minthogy sok száz ember kiöntötte előtte szívét, sokszor kitűnő pszichológusnak bizonyult. Például a köv. esetben: Egy asszony elébe járult és elpanaszolta, hogy férje hónapok óta melanchóliába esett, csak ül szótlanul és nem tudja mit beszélnek hozzá, az orvosok nem segítenek, azért jött őhoz, aki annyi emberen segített. Az asszony kérését kezeken megragadta Rabbi Jehüdü, sőt látványlag haragosan rászólt, hogy miképpen lehet olyan balga, hogy annyi orvos után őhoz fordul. De mivel az orvos nagyon sírt, átadott neki egy lepecsételt levelet azzal, hogy mondja meg a férjének, hogy ezt ő küldi neki. Az asszony így tett, a beteg először bambán nézett, majd amikor másodszor megmondta neki: „Ezt a levelet küldi neked Rabbi Jehüdü, szerdahelyi rabbi”, az ember reszketni kezdett, megrázkódott, majd kezébe vette a levelet és ettől a perctől kezdve meggyógyult. Amikor ezt elmesélték Rabbi Jehüdünek, akkor ő azt mondta mosolyogva:

— Nincs ebben semmi különös. A szentkönyvek beszélnek arról, hogy örültek sokszor meggyógyított már egy nagy meglepetés, vagy egy megrendítő gyászcseset, én is arra számítottam, hogyha ez a szerencsétlen beteg hallani fogja, hogy én, ismeretlenül írok neki, ez olyan meglepő lesz rá nézve, hogy esetleg viszsanyeri lelke egyensúlyát. A Mindenható akarta, hogy sejtésem valóvá váljon és egy szegény családon segítsék.

Kemal pasa és zsidó barátai

Aki ismeri a Közelkelet életét, ahol a pénz uralkodik uralkodók és szolgák fölött, az meg fogja érteni, hogy csak egy erős egyéniség, csak a kard és abszolút uralom hatalma valósíthatta meg azt a nagy változást, amelyen a beteg török birodalom ment keresztül. *Kemal pasa*, az elhunyt diktátor, volt a végrehajtója ennek a nagy átalakulásnak, az ő érdeme, hogy a mai Törökország egy részét alkotja Európának.

Meg kell azonban jegyezni, hogy ebben a hatalmas műben zsidó segítség is szerepet játszott. *Kemal pasa* száz zsidó tudóst hozott Németországból és ezeknek segítségével és tanácsaival iskolákat, kórházakat, akadémiákat és kutató intézeteket teremtett.

Nem érdektelen azonban, hogy a zsidó momentum más vonatkozásban is jelentős szerepet játszott. Nem ismerjük pontosan ezeket a részleteket, de ismerünk egy öreg embert, aki barátja volt a diktátornak, az első zsidó, akivel Törökország ujjaépítője együtt élt és együtt nőtt fel. Benjamin Mose a neve az szefárd zsidónak, akinek hosszú, fehér,

méltóságjelző szakállja van, kaukázusi bajusza és ma nyolcvanhárom éves. Valamikor karjain hordta a kis Kemalt. Szalonikiben született a gyermek, ahol százezer zsidó és huszezer török élt. Kispolgári családból származott, apja vámos volt és szomszédja. Benjamin Mosenak, akinek öröme telt abban, hogy elszórákkozzék a gyermekkel, aki később minden törökök vezére lett. Benjamin Mose vezette Kemalt a muftihoz, akitől az első tanításokat és ismereteket kapta. Később „közkiáltó” lett Benjámin, ami fontos állás volt Törökországban, amennyiben eszközölte a szultán és a többi hatóságok összes parancsait. A főtér közepén felállott egy ládára és kikiáltotta a törvényeket. *Kemal* ekkor híres tábornok volt már, de nem felejtette el öreg barátját.

A szalonikii zsidók közül, akik *Kemal* pasa barátságának örvendtek, meg kell említenünk még az öreg rabbi Jacob Samuel, akinek minden évben szép ajándékokat küldött *Kemal* pasa, hálából azért a kölcsönért, amelyet megpróbáltatásai idején kapott tőle és amelyet voltaképpen

sohasem fizetett vissza neki. Jacob Samuel két évvel ezelőtt halt meg és *Kemal* pasa megindító részvétellel küldött családjának, amelyhez egy csekket mellékelte.

Életének utolsó éveiben *Kemal* pasa nagybecsülte egy zsidó orvos, dr. *Abbrevaya* Izsák barátságát, aki a palotában képviselte a százezer törökországi zsidó érdekeit és aki számos oroszországi zsidó menekült részére eszközölt ki török állampolgárságot. Dr. *Abbrevaya* aktív tagja a török kormánypártnak és nyolc éve tagja a török parlamentnek. Ez a zsidó orvos egyetlen pillanatra sem mozdult el *Kemal* mellől azon hat hónap alatt, amíg az súlyos beteg volt. Az újságokban megjelent összes orvosi bulletinét ő írta alá.

Kemal toleranciájával érdemes szembeállítani az „Uj Nemzedék” köv. hírt: „Gróf Weltzek párizsi német nagykövet felkérte Daladiert, hogy a Ribbentrop tiszteletére rendezendő villásreggelin Mandel és Sey francia-zsidó miniszterek ne vegyenek részt.” ... Kommentár fölösleges.

ÖTVEN PENGŐS ÁR

garantálja az elsőrangú munkát és kivitelt, Ia Ia anyagot.
Állandó nagymennyiségű modellek készletben.

FRITSCHWENDEL HAJMŰVÉSZETI MŰTERME
BUDAPEST, DOROTTYA U. 1.
TELEFON: 181-449
GERBEAUD PALOTA

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRAS ÉS
ÉKSZERESZK
Budapest, Király uca 28. Telefon 125-084
Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek
tőrafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. —
Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.
Szombat- és ünnepnap zárva.

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz Vajésev, Kiszlév 24.

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 3.42
שבת kimenetele " 4.37

Szombat este beköszönt a Chanuka
(Chanukagyertyagyújtás templomban „Vihí najám v'attó kódajs” után, otthon havdolo után.)

Péntek Chanuka 6. napja: Rajs-chajdes.

Sabbosz Chanuka, Mikéc, Tévész 2
Gyertyagyújtás (Bp.) 3.45, שבת kim 4.40
Vasárnap, dec. 25 Chanuka 8. nap.

Kedves olvasóinknak örömteli, gond nélkülű Chanukát kívánunk.

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, szíveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— Amerika felveszi a harcot a fagyűlölet ellen. Newyorkból táviratozzák: La Guardia főpolgármester elnökletével nagy nemzetiszocialistaellenes gyűlést tartott a város lakossága, a Carnegie-teremben. A gyűlésen résztvettek a katolikus, protestáns és zsidó felekezetek képviselői, Wallace földművelésügyi államtitkár beszéde során élesen kilelt a nemzeti szocializmus ellen. A gyűlés többi szónokai hangsúlyozták, hogy az Egyesült Államok minden eszközzel harcolni fog a fagyűlölet és a nemzeti szocialista világnézet ellen.

— **Átképző tanfolyam.** A budapesti orth. hitközség kebelében a „Hanna” egyesület helyiségében, Nagyatádi Sz. u. 32. (ezelőtt Kertész-u.) átképző tanfolyam indult. Leginkább az autószerelői és soförtanfolyamot látogatják, hol Gonda végzett technológus vezetésével már eddig is szép eredmény mutatható fel. Eddig 42 orth. fiatalember vizgázott le sikeresen az illetékes rendőrhatalmási bizottság előtt és nyert nemzetközi soförigazolványt; ezek részben itthon, részben külföldön már el is helyezkedtek. Közeljövőben az átképző kibővül nyelvoktató, kesztyűkészítő, elektrotechnikai és rádiószerelési tanfolyamokkal. Tandíj nincs, csak költséghezjárulás. (Bővebb felvilágosítás a fenti címen hétfő és szerda este 7—9 között.)

Középeurópai egyedárusítás
ש"ס שירים, רמב"ם, חוקים, משניות
הומשים אר"ה י"ד
VILNAI árban, mélyen leszállított árban, prima, erős bőrkötésben (Spiegelband):
Moskovitz Adolf, Debrecen,
Pásti-u. 2. (Válaszbélyeg)

— A vasárnapi munkaszünet újabb szabályozása. 1939. január 8-ától kezdődő hatállyal új rendelet szabályozza a vasárnapi munkaszünetet. Budapestben az élelmiszerüzletek reggel 7—8-ig való nyitvatarthatási lehetősége nem változik; ellenben a pékek csak 7—9-ig tarthatnak nyitva az eddigi 10 óra helyett és 11-ig van megengedve a kenyér és péksütemények házhoz szállítása. Vídéken a községeken és kisebb városokban eddig az összes üzletek egész éven át nyitva tarthatnak 9 óráig. Az új rendelet értelmében október 1-től március 31-ig az egész országban ugyanaz lesz a rend mint a fővárosban, miszerint csakis az élelmiszerüzletek nyithatnak 7—8-ig; április 1-től szeptember 30-ig azonban az összes üzletek nyitva tarthatók 6—8-ig. Kivételt képeznek azok a városok és községek, ahol vasárnap hetivásár van; ezeken a helyeken az összes üzletek nyitva tarthatók okt. 1-től március 31-ig 7—10-ig, április 1-től szeptember 30-ig 6—9-ig. A vidéki pékek nyitvatarthatási ideje okt. 1-től márc. 31-ig 7—9-ig; ápr. 1-től szept. 30-ig 6—8-ig, házhoz szállítás 11-ig. (A helyi másodfoku iparhatóság e rendelkezéseket bizonyos korlátok között módosíthatja.)

GYERMEKKOCSIT
Friedman tól, Dobozi-u. 7
Telefon: 135-571.

NISZEL

Budapesti lelegegansabb
orth. kóser étterme. Most

Révay-uca 14,

Andrássy-ut 10 - 12 között
(Ezelőtt, Rombach-u. 16.)

TELEFON: 129 601 és 124-061.

Kitünő konyha, polgári
árak. Menü már P
120-tól. Tiszta át-
utazó szobák a közelben

Lakodalmak rendezése P 20-tól.

Olcso reggeli, vacsora

Viktória Sajt
ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

— **Egyhangú választások Kiskőrösön.**
Több évi széthúzás után végre helyreállt a béke a kiskőrösi hitközségben. A két párt megegyezett és a békeszeretet jegyében lefolyt egyhangú választáson a következők lettek az előjáróságok tagjai: Hitk. elnök Szabolcs Salamon, al-elnökök Klein Jakab és Csöngös Ferenc, pénztárnok Gottlieb B., ellenőr Dr. Holländer J., gondnokok Lang A. és Schwarcz S. — Sasz-Chevra-elnök Klein Jakab, alelnök Ruder Mór, pénztárnok Rosenthal M., ellenőr Sámuel S. — Taludtóra elnök Lang Arnold, alelnök Lebovits V., pénztárnok Rosenthal M., ellenőr Luger J.

— **Kassáról jelentik:** „Az országszerte hírneves Gótdiener kassai borégy tulajdonosa pénteken autószerencsétlenség áldozata lett. Szombat este ez egész város zsidósága megadta a végtisztességet a tragikus körülmények között elhunyt nemeslelkű vallásos embernek, akit mindenki szívből gyászol. Brach főrabbi képviselőletében Friedmann J. rabbi bucsúztatta megrázó beszéddel.” — תענית

— **A pápa a német-zsidó menekültekért.** Londonból táviratozzák: A zsidó menekültek javára létesített Baldwin-alap a napokban tartott összejövetelén lord Rotschild felolvastott egy táviratot, amelyet a Vatikán államtitkára küldött és amely a következőképpen hangzik: „Hűséggel adom vissza XI. Pius pápa gondolatait és érzelmeit, amidőn kijelentem, hogy ő emberi és keresztény helyesléssel tekint minden erőfeszítésre, amely a menekültek megsegítésére irányul.”

— **Haláleset.** Nagy részvétet keltett Ipolyságon Weidman Mór iparos 76 éves korában való elhunytja. Az elköltözött, aki négy árva gyermek nevelőatyja volt, az egész város lakossága rokonszenvének örvendett, minek folytán a végtisztességen számos nem-zsidó barát és ismerős is megjelent. Weisz Fülöp főrabbi szívbemerkolón bucsúztatta.

— **A váci „Tórasz Cheszed” saszevra** vasárnap befejezte Gittin traktátusát. A szijum alkalmával Tóraigét mondott Meisels Herman dajon az egyet előadója, Ungár Jónás elnök, Hirschfeld Mátyás. Pápa Lipót, Hirschfeld Fül. hitk. eln., Hirschfeld Oszkár.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámostoított hajból; javítást, ondolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, VI., Vasváry Pál-u. 4.

Értesítés!

REBENWURZL

üzleteiben
naponta friss
orthodox kóser
virstli, kolbász-
áru és szalámi-
félék, valamint
konzervek állan-
dóan kaphatók

Vidéki rendeléseket
pontosan eszköziünk

Chanukára és
estélyekre külön-
leges felvágottakat
diszített tálakon
a legszebb kivitel-
ben szállítunk.

Rebenwurzl

S. és I. rt.
VII. Kazinczy-u. 41
Telefon: 144-945.

Üzletek:

VI., Laudon-utca 3.
(Telefon: 125-051)
VII., Károly-körtüti üzletház
(Telefon: 335-700)
VII., Wesselényi-utca 18.
VII., Thököly-út 3.

— **A visszatért Ipolyságról.** Ipolyságról jelenti tudósítónk: Városunk legutóbb magas kitüntetésben részesült. Vitéz Nagybacznai Nagy Vilmos altábornagy öngyerméltósága Ipolyságra tette át működése színhelyét és fogadtatásán hivatalos meghívásra az orth. izr. hitközség küldöttsége is megjelent. A hitközséget Weisz Fülöp főrabbi és Berceller Lajos elnök képviselték, kiket öngyerméltósága szívélyesen fogadott. A fiatal főrabbi az ipolysági zsidóság és az első visszacsatolt hitközség nagy örömeinek és boldogságának adott kifejezést az anyaországgal való egyesítés felett.

— **Jászkarajenőről** írják nekünk: Sulyos gyász érte csekély számú hitközségünket. Egy igazi *eszés chájil*: Weiner Rudolfné, fiatalon, kínos szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Koporsóját a férjén és hat árván maradt gyermekein kívül hitközségünk araja-nagyja vette körül. Szem nem maradt szárazon, mikor a megboldogultnak sógora és a hitközség dajonja esetelték az igazi zsidó asszony és anya mintaképet és erényeit.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P.)
Rosenberg Lenke Kótaj, Heimlich László Sajószéptéteri házasságok kötötték. Fried Erzsikét Fried Viktor leányát Bpest, eljegyezte Stern Tivadar, Bpest. Weisz Szórikát Pápa, eljegyezte Sorger József Miskolc-Tarnalelesz. Licht Irénke Körösladány és Goldberger Armin Oros-Nyiregháza jegyesek. Freiberg Renée Bpest, Fein Armin Mezőkovácsháza jegyesek. Rosenbaum Piroskát a megdics. tálljai főrabbi leányát eljegyezte Grosz Mór a budai orth. főrabbi fia. (M. k. é. h.)

WEISZ JUDITH és REBENWURZL LEÓ dec. 25-én 1/2 óra-kor tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

Minden külön értesítés helyett.
Sürgönyeim: „Bószor”, Budapest.

MENYASSZONYI IMAKÖNYVEK
párnázott díszkötéssel, retiküllel, már 6 pengőtől. — PARÓKÁK legolcsóbban. Viszonteladókknak is. — TALISZ gyári lerakat. Moskovitz Adolf, Debrecen. (Válaszbélyeg.)

ELADÓ BRILLIÁNS ékszeréért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETTNER IMRE, Ujpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertözsédtag.

— **Rabbiválasztás Ujpesten.** Az ujpesti orth. hitközségben többéves áldatlan viszály után örömdetesen megegyeztek a szembenálló pártárnyalatok és a főrabbi-választás jegyében a békejobbót nyújtották egymásnak. Egyhangulag megválasztották főrabbinak a megdicsőült főrabbi méltó fiát Goldmann Lipót rabbit. A választás után Klein Ignác választási bizottsági elnök felszólalásában örömeinek adott kifejezést a béke helyreállítása felett, melyben nagy része van Weingarben hitk. elnöknek, s bizalommal tekint az új főrabbi működése elé. Ezután az ujonnan megválasztott főrabbi meghatottan mondott köszönetet az egyhangulag megnyilvánult bizalomért, melyet — úgymond — minden igyekezetével törekedni fog kiérdemelni a hitközség és a vallás dicsőségére.

— **„Zsidókérdés” Romániában és Cseh-szióvákiában.** A román belügyminiszter legújabbán bedobta a jelszót a romániai közvéleménybe, hogy „van zsidókérdés”, melyet meg kell oldani. (Mi magyarok azt már rég tudjuk, hogy van, ha — csinálják.) A romániai kormány-sajtó hangsúlyozza, hogy a készülő intézkedéseknek nincs antiszemita jellegük, mindössze „gazdasági vonatkozásúak” ... — A cseh-szióvak parlament keddi ülésén Beran miniszterelnök jelentette ki, hogy meg kell oldani a zsidókérdést, azonban, mondotta, az államot semmilyen ellenséges indulat nem fogja vezetni a hosszú idő óta ott élő becsület és lojális magatartást tanúsító zsidók irányában.

— **Horovicz rabbi Budapestről visszatér a Szentföldre.** Illusztris, Palesztinába távozó vendég búcsúzott a héten Budapesten az orth. Városmajor-szanaszatóriumtól. A 2 év óta otttartózkodó Horovicz Jonathan jeruzsálemi rabbi búcsúbeszédet tartott tisztelői és barátai körében. Kérte a híveket, bizzanak egy jobb jövőben, miközben idézte *Jirmijo* proféta szavait, hogy legyenek továbbra is hű fiai a hazának (*dürü esz s'lajm hoir aser higlészi eszchem somó*), a magyar Haza — úgymond — schasem fogja eltaszítani magától a hozzá hűség zsidó vallású fiait. Köszönetet mondott a hitk. elnökségnek, a chevra igazgató-ságának, a kórháznak, a szeretetotthonnak és a feladata magaslatán álló kittinó orvosi karnak. A hívek meghatottan vettek búcsút a rabbitól és mély hálájukat tolmácsolták a lelkipásztoroknak, a két év alatt töle hallott számtalan felejthetetlenül szép Tóra-igéért. Szerda este bankett volt tiszteletére, melyen Sussmann Viktor rabbi, Klein Márkus saszevra elnök és dr. Patai József tartottak üdvözlő beszédeket. I'ten áldása kísérelje Ciónba, a jövő héten Jeruzsálembe induló rabbit és nejét.

Szimchasz Tajró-jesiva- nap Budapesten

Kazinczy-utcai főtemplom: Obudai Freudiger Abrahám 36, Reitmann Manó Schreiber W. Sámuel 18—18, Sussmann Adolf, Schlesinger Adolf, Stern Ödön 10—10, Klein Zoltán, Korein Dezső, Mayer Lipót, Singer Mór, Spitz Lipót, Sreter Dezső, Sussmann Marcell, Schächter Armin, Steif Hermann, Weinstock József, Weisz Mór (Nyiregyháza), Zacher Ignác 5—5, Fischmann Salamon, Hammermann Gábor, Mayer Miksa 4-4, Mandel Imre, Preisz Mózes, Reismann Károly, Roth Henrik, Salamon Mór, Steiner József, Weingarten Salamon, Weisz Jenő 3—3, Berkovits Samu, Dr. Blantz Tibor, Blau Armin és fia, Blumenthal Andor, Braun Zsigmond, Deutsch Géza, Ellenbogen és fia, Federer, Fesztinger Hermann, Fischmann Ferenc és fiai, Freund Jakab, Friedmann József, Fülöp József, Dr. Goldberger Márk, Halpert Armin, Hartmann Hermann, Heimberg Mór, Katz és fia, Kratz Judá, Meisner, Moskovits Sámuel, Neuirth Jenő, Niszél Lipót, Rosenberg Lipót, Roth (Hajdudorog), Roth Henrik fia, Sáfrán Hermann, Singer József, Dr. Stein Artur, ifj. Steiner, Steiner József, Strasser Ignác, Szabó Abrahám és fia, Török Sándor, Weisz Emil, Winternitz Lajos 2—2, Bandel Izák, Berkovits, Bernát Sámuel, Blau Lipót fia, Bodnár Dezső, Boxhorn Mózes, Braun Bernstein, Braun Mór, ifj. Bretschneider, Csillag Ferenc, Ehrenthal Gyula, Eichel, Eisner Samu, Faragó, Farkas, Feig Dávid, Fischmann (Munkács), Flaschner Antal, Freund, Friedmann Béla, Dr. Friedmann I., Friedmann Mór, Glück Albert, Glück Jenő, Glück Jenő és fia, Godinger József, Godinger József testvére, Goldberger Dávid, Goldberger Ignác, Goldberger Ignác fia, Goldklang Jakab, Goldmann vendéglős, Gombó Mayer, Gottesmann, Graner Márton, Grosz József, Grundhalt Henrik, Guttmann László, Guttmann Márkus, Hausen Ferenc, Herzog Saul, Jurovits ékszerész, ifj. Jurovits, Jurovits sírköves, Káldor Albert, Kaufmann, Dr. Kecskeméti, Klein N., Klein Henrik, Klein Jenő, Koffler Zsigmond, Kollmann M. W., Kornfein Abrahám, Kornfein Alfréd, ifj. Kornfein, Kosztelit Jakab, Kramer Ignác, Krausz Ferenc, Lampel, Lázár Márkus, Lefkovits Miksa, Lichtmann, Littmann J. fia, Löwinger N., Löwinger Salamon, Mellinger A. Gerson, Mellinger Miksa, Mendelsohn Salamon, Moldován Sámuel, Moskovits Tibor, Muncsik Gyula, Neuirth Sándor, Pollák Márton, Pollák Mór, Puncz A. Samu, Rebenwurz Salamon, Reinitz József, Renner Adolf, Renner Dániel fia, Rimmer asztalos, Rimmer József, Roth Sán-

dor, Sáfrán Jakab, ifj. Selmanovics, Spitz Béla, Spitz Hermann, Sreter, Schleifer, Schlesinger József, Schlesinger Lipót, Schlesinger Miksa, Schönbrunn, Schwartz Hermann, Schwartz Zsigmond, Schweitzer Oszkár, Steinberger Aron, Dr. Stern Dezső, Dr. Stern Imre, Dr. Stern Miklós, Sternberg Z. J., Szóbel Izák, Szulovits Ignác, Tauber Hermann, Tauber Mihály, Tauber Simon, Teitelbaum Dávid, Teitelbaum Dezső, Teszler, Ullmann Sámuel, Váradi testvérek, Várkonyi, Vas Pál, Weisz Armin, Weisz Jenő, Weisz Mendel fia, Weisz Mór fia (Nyiregyháza), Weinstein Antal, Wertheimer órás, ifj. Wosner, ifj. Wosner, Zsigmond, Zupfer Bernát fia 1—1, Fechter Mózes, Fesztinger Hermann fia, Grünwald Róbert, Keller Adolf, Dr. Leipniker 0.50—0.50. *Összesen: P 394.50.*

Orthodox Sasz-chevra: Klein Márkus, Dr. Ringwald 20—20, Bunczl Márk, Frank Bernát, Ganzfried Jenő, Hermann Ignác, Izák Miklós, Kohn J. Hermann, Roth Henrik, Schönberger Fülöp, Szamosi László, Weisz Sándor 10—10, Fonföder Textilereskedelmi kft. 8, Goldmann Béla, Heiden Leó, Herzog József, Rosenblatt Mór, Spitzer Sándor, Strauszmann Dániel, Sussmann Dezső, Werner Henrik 5—5, Büchler József és fiai 4.50, Adler Jakab, Altschüler, Braun Lajos, Frank József, Klein Armin, Kohn Emil és fia, Kohn Manó, Krausz Miklós Lichter Zsigmond, Müller Nándor, Neugewürtz Lipót, Papper Sándor, Schlesinger Mór 3—3, Braun Henrik, Cikk Jakab, Domán Mór, Eisler Lajos, Friedmann Jakab, Kohn Béla, Kornhauser Salamon, Kövesi Ignác, Krausz Manó, Krausz Miksa, Lichtmann Armin, Löffler Imre, Schlesinger István, Schlesinger S. J., Strauszmann Salamon, Weisz Lajos, Weizmann Hermann, Weizmann Lajos, Wiesner Ignác, Wülliger Jakab 2—2, Appel Manó, Barna Sándor, Bunczl Oszkár, Eisler László, Eisler Miklós, Friedmann Bernát, Goldstein József, Hönig Ödön, Igaz Hermann, Kálmán Arnold, Katzburg Salamon, Klein Sándor, Klein Lipót, Klein Béla, Kohn Andor, Kohn Miksa, Königsberg Abrahám, Lindenfeld Náthán 1—1, Fischl Viktor 0.72, Blumenthal Dávid, Goldstein Mór 0.50—0.50. *Összesen: P 291.22.*

Karpfenstein u. imabáz: Karczag N. 5, Kupferstein N. 3, Engländer 2, Sommerstein H., Ivanovszky, Hoffmann, Grün, Schächner S., Blum V., Stieber S., Grünwald M., Schlesinger N., Mayer N., Weiszberg, Fränkel Efraim 1—1, Feuer-

A karczuság titka
EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)
füzősalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140—264.

werker, Feuerwerker fia, Löffler Simon, Schwartz, Krausz, Löffler J., Glück B., Goldstein, Schächner M., Ambus, Szóbel, Markovits, Mayer Z., Altschüler, Mehr W. 0.50—0.50. *Összesen: P 29.50.*

Obudai Freudiger Abrahám minjon: Obudai Freudiger Abrahám 36, Blau Béla 15, obudai Freudiger Fülöp, obudai Freudiger Sámuel 13—13, Meisner Jenő 9, Ehrenfeld Dezső 7, Weinstock Vilmos 5, Ehrenfeld Miklós 4, Blau Lipót, Dr. Deutsch Adolf, Fischl Mór, Tauber Emil 3—3, Friedmann Bernát, Offen- hütter Farkas 2—2, Blau Imre, Blau Miklós, Blau Sándor, Eisler Jenő, Fischer József, obudai Freudiger Benő, obudai Freudiger Miklós, Friedmann Ervin, Ganzl Mór, Klein Tivadar, Muncsik Izidor, Rosenbaum M., Rosenbaum Ezra, Rubin I. B. 1—1, Eisler Béla, ifj. Muncsik 0.50—0.50. *Összesen: P 133.—*

Frankl-minjon: Kahan Frankl Samu 18, Dr. Reiner Imre, Klein Armin, id. és ifj. Hirtenfeld 10—10, Groszberg Jenő, Friedmann József 5—5, Reich S., Klein Armin fiai, Groszmann Benő 3-3, Dr. Fürst Aladár, Kohn Rudolf, Kahan Frankl Mózes, Kahan Frankl Kálmán, Barna Samu 2—2, Schwartz Armin, Wertheimer Arthur, Groszberg Salamon, Groszberg Ervin 1—1, Blum Jenő 0.50. *Összesen: P 81.50*

Csáky-utcai templom: Salczter Sándor 20, Fischer Armin, Halpert József 10-10, Engelmann Mór, Epstein Mór, Goldner Károly, Hirschler Juda, Ilkovits Simon, Ilkovits Simon, Kohn Rezső, Mandl Ignác, Moskovits Ignác, Spiegel Menyhért, Schnürmacher Adolf, Schwartz Andor, Schwartz Samu 5—5, Epstein Ferenc, 4, Engelmann Miksa, Epstein Miklós, Fejér Géza, Gellei S., Grünwald Dávid, Haas Zsigmond, Kallus Adolf, Kallus M. J., Kallus Vilmos, Reiner Manó 3—3 pengő, Asztalos J., Berger N., Friedmann S. L., G. M. H., Grünwald Imre, Haas György, Indig N., Keszenbaum M., Dr. Königsberg, Dr. Lindenbaum, Márványi Andor, Moskovits Gyula, Dr. Neumann, Präger Marcell, Rechnitzer Lajos, Róbert N., Schnürmacher H., Schwartz Salamon, Staub J., Ungár Gyula, Weinberger Adolf, Weisz G., Weisz Gyula 2—2, Beinhacker J., Blau Sándor, Breuer Mór, ifj. Dann, ifj. Dann, ifj. Eiland, ifj. Engelmann, ifj. Engelmann, Fischer Márton, Frey Ödön, Friedrich, ifj. Friedmann, Gedő tanár, Grosz N., Groszmann Lipót, Krausz E., ifj. Mandel ifj. Márvány, Miklós Endre, ifj. Reiner, Schnürmacher Ignác, ifj. Schnürmacher Róbert, ifj. Schwartz, ifj. Schwartz Gábor, Steiner Jakab, Steiner Jakab, ifj. Weisz, Weisz tanár, Weisz H., Weisz Lipót 1—1, Eiland Izrael 0.50. *Összesen: P 215.50.*

(Folyt. köv.)

Kegyetlen időkől

Történeti elbeszélés a XII. századból.

6.

Regényünk eddigi tartalmának rövid összefoglalása: II. Henrik XII. századbeli angol király udvarában állandó a nyugtalanság. A király zsarnokosodik, a nemesek egy része elégedetlen, János fiát akarja a király trónörökösnek, de a tehetséges Richárd azzal az ígérettel, hogy kereszties háborút vezet majd a Szentföldre Szaladin szultán ellen, jogot formál a trónhoz és ezért Normandiában fölkéltet is szít. A pártján levő nemesek meghívják Richárdot Londonba tanácskozáshoz, Lord Salisbury házába. Alruhában érkezik kísérelével. Londonban éppen egyházi körmenet volt, a csöcselék észrevett egy zsidóleányt, meg akarja ölni, az álarcos Richárd megmenti, megtudja, hogy a leány a Yorkban lakó Jonathánnak Regina nevű leánya, akit apja Londonba küldött Báruchoz. Regina úgy került az egyházi körmenet idején az utcára, hogy győgszert vitt a család egyik keresztény barátjához, Adéle asszony beteg fiának, Jánosnak. Lord Salisbury éppen Baruch-ehal tárgyal, pénzkölcsönt akarja felvenni, amit ez nem tud nyújtani. A lord házában Hugó püspök vezérlete alatt összegyülekeznek a Richárd-párti főurak, megjelenik maga a trónkövetelő, föltétlen engedelmességet kér az összegyűlt uraktól és az okvetetlenkedő Bigot-ot rendreutasítja.

— Fenség! — szólt ekkor a püspök — Bigot-ot elidegenítette tőlünk Fenséged haragja, holott éppen most volna rá legnagyobb szükségünk.

— Nagyon jó, hogy ellenségünk lett, állapította meg Salisbury, ő elbeszéli a mai gyűlésünket János hercegnek, amivel jobb szolgálatot tehet nekünk, mint gondolja.

— Ezt nem értem — válaszolt Richárd.

— Ezzel kénytelen vagyok egy titkot feltárni Fenséged előtt. Több ízben megkíséreltem János herceggel érintkezésbe lépni és a békét nyíltbe ütni, ő azonban csak néhány tartomány átengedése árán hajlandó a béke megkötésére.

— Nagyon szívesen! — válaszolt boldogan Richárd, én még többre kötelezném magam, ha csak ezen múlik. De hogyan függ ez össze Bigottal?

— Ha Bigot elárulja János hercegnek szándékunkat, akkor ez arra indítja majd, hogy egy hónapon belül itt leszenek az ő békekövetői.

— Akkor még egy hónapig itt kell maradnom, különben is pihenni akarok. Arról majd gondoskodom, hogy ne ösmerjenek fel.

— De amíg Fenséged itt fog tartózkodni, a kereszties csapatok is pihenni fognak, — mondta bosszusan a püspök.

Richard dühbe jött, a püspököt megakarta dorgálni, de a lord megakadályozta ebben, mert az összes jelenlevőket Richard herceg tiszteletére rendezendő mulatságra hívta. A hatalmas terembe vonultak. Közben Salisbury a következőt suttozta szolgájának: Siess, keresd fel Baruch zsidót és add tudtára, hogy tízezer márkára van szükségem.

*

1189. októberében lejárt a fegyverszünet. Henrik király ismét összefogott a forradalmárok ellen, bár már ekkor súlyos beteg volt. Örök hűségre eskette a normandiákat. Megfogadtatta velük, hogy holta után az ifjabb fiát, János herceget ültetik a trónra. Ekkor még semmit sem tudott János és Richárd titkos béketárgyalásairól. Egy szép tavaszi pénteki napon Baruch felesége Sára a lakás rendbehozásával foglalkozott. A nap még nem szállott alá és Sára lakásában már is lángra kaptak a kis sabboszi gyertyák. Minden a legnagyobb rendben volt. A sok szék az asztal körül mutatta, hogy vendégeket várnak szombatra. Eközben belépett egy gyönyörű leány, aki a sabboszi kalácsot az asztalra tette és leterítette.

— Hol voltál ily soká? — kérdezte Sára asszony — már rég itt kellett volna lenned!

— De drága anyám — mondotta bocsánatkérően a leány — hiszen még világos nappal van, s te úgy sietsz!

— Már két órával ezelőtt mindennek készen kellett volna

lennie! Így láttam én ezt szüleimnél és ugyanígy akarom magammal is, Eszter! Hol van apa?

— Eppen most ment a templomba.

— Már naplemente előtt félórával ott kell állni a templomudvaron és fecsegni — durcáskodott tréfásan Sára. Majd azt mondotta: „Hozd csak ide imakönyvemet”.

A leány azonnal teljesítette parancsát. Az anyának feltűnt a leány szokatlan csendessége.

— Csak nem haragszol? Örülj hogy taníttak a zsidó háztartás szabályaira, hogy majdan egykor te is jámbor, vallásos zsidó házat vezethess.

— Ugyan, drága anyám! Csak azért vagyok hallgató, mert iszonyu fejfájásom van.

— Fejfájásod van? Hadl lám csak drága gyermekem!

Megfogta homlokát s csaknem sírva fakadt: Éget mint a tűz! Az I'tenért egyetlenem! Miért dolgoztál ma megint oly sokat? Valószínűleg sokáig álltál a konyhában a tűz mellett. Várj, kapsz egy vizes borogatást. Csak fekjüd nyugodtan, át-küldöm hozzád Reginát, hogy szórakoztasson kissé.

— De hiszen Regina még nem jött haza, — válaszolta Eszter zavarral.

— Még nem? Hát hol van ő tulajdonképpen ily soká? Nem szerzett neked örömet Jonathán barátunk azzal, hogy őt ide küldte hozzánk. Míg Yorkban volt, kedélyes és vidám volt, most pedig állandó lehangoltság győtri. Nem tudom, mi baja lehet. Ha búskomorságának okait érdeklődünk, úgy hallgat mintha néma volna. Sokszor napokig nem mozdul ki a szobából, máskor pedig szél és zivatar sem képes sétájában meggátolni. Mit jelent senki mindez? Ha az én leányom volna, megtanítanám én őt rendre! A máséval jobb nem törődni.

Atyád pedig még ráadásul kényeztet. De mit szól majd vajjon, ha megzavarja sabboszi nyugalalmát.

— Azonnal itt lesz. Valószínűleg a Davidson-leányok egyikét látogatta meg, — kelt védelmére Eszter.

— Nehezen hiszem, hogy ott legyen, kétkedett Sára. elvégre Davidsonék is tudják, hogy mikor van Sabbosz. Bizonyára Adelenél fecseg. Egyáltalán nem tetszik nekem a vele való barátsága, különösképpen mióta János fia otthon van.

— No és mi van abban? Hisz Jánossal együtt nevelkedtünk, mintha csak testvérünk volna.

— De ez a testvér már többé nem gyermek! Egyszerűen nem tetszik a barátság. Nem akarok rosszra gondolni, de nem akarom megnyitni a világ száját. Oh, csak lenne már Soviájsz és elvinné már a völgyényt.

— Drága anyám, kiáltott felugorva fekhelyéről Eszter, Reginának vőlegénye van? Ki az? Mikor jön érte?

— Lám csak! Egész elmúlt a fejfájása a kicsinek, ha olyan hírt hall, ami érdeklí, szót mosolyogva Sára, de légy nyugodt kedvesem; egyelőre semmi biztosat nem mondhatok neked, csak annyit, hogy vőlegénye nemsokára itt lesz. De ne mondd ám el neki! Atyád akarja neki az örömhírt tudtal adni.

Sára ezután imába merült. Eszter a másik szobába vonult, ahová lélekszakadva jött be Regina.

— Apád már a templomban van? Elbeszéltem az időt anélkül, hogy észrevettem volna.

— Az igazat megvallva, eléggé haragudott érte anyám.

— Igaza van, már szívből megbántam...

— Es hol jártál?

— Davidsonéknál és Adele barátnőmnél. (Folyt. köv.)

HIRSCHLER & TSA,
orth. füstölde, Galánta
5 kg. postacsomagokban szállít mindennemű
fűstölt árut olcsó árban.
Főt. Buxbaum Józsuá főrabbi felügyelete alatt

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása. Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

KERESEK orth. zsidó leányt vagy as- szonyt szakácsnőnek. Ajánlatok refe- renciák és igények megjelölésével kü- lendők. Blechner Mór fakereskedése, Tornalja.

ACÉLÁRU, rövidáru, illatszert, pipere- és háztartási cikkekre iparendélyvel rendelkező kereskedő, tőkés társat ke- res. Jelige: „Parnószó”.

NEMESSZIVÓ emberek támogatásáért könyörgöm egy kis fűtésre. Cím: özv. Wertheimer Miksáné, VI., Horn Ede utca 8. földszint 1.

HÁZASULANDÓK találkozóhelye: *Te- leki kávéház!* Teleki-tér 7. (Krausz- né.) Külföldi összeköttetések.

BORÜZLETBE ajánlkozik hozzáértő 20 éves böcher. Jelige: „Igen szerény igényű”.

ORTH. KOSZT uri helyen jutányosan kapható. Bővebbet: Házfelügyelőnél, VII., Kisdiófa-u. 12.

TÖNKREMENT nagykereskedő fele- sége segítségére kéri a jószívű hittest- véreket. Férje 8 hónapja kórházban, ki akarják tenni, lakása nincs, télvíz idején. Könyörletes adományokat ádad: Weinberger Menyhért, VII. Ki- rály-u. 19.

Eredeti angol szövet- különlegességek

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc u. 4. — Szombaton zárva

Kazár Nándor

SALGÓ

SALGÓ-karamella vezet belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

„BARBIEN” késnélküli borotválópor

mínőségben utóíérhetetlen BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Hajszálak végleges kiirtása villannyal, szépségápolás, szemölcsirtás:

Pollák Sarolta kozmetikus. *Andrássy-út 32*
Miracle szépségápoló szerek, Miracle szőrtelenítő (házi kezelésre) szétküldése utasítással. Tanítványképzés.

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.

ELEGANS!

FIATALOS!

ÁLLÁST keres jómegjelenésű rövid- és divatáru segéd, kitűnő detail és angró munkaerő, 10 éves bizonyítvánnyal. Jelige: „Üzletvezetőnek is.”

GAZDAG, önhibáján kívül elvált gyer- mektelen 38 éves uriember nősülne. — Legjobban és leggyorsabban közvetít: *Wieder* házasságközvetítő iroda, *Makó*.

ÁLLÁST keres hosszú bizonyítvánnyal rendelkező 23 éves rőfős-, rövidáru- kereskedősegéd. Jelige: „Önálló mun- kaerő”.

BENŐSÜLHET toll- és borszakmában jártas jólelkű vallásos ember 45-ig. Lehet özvegy is. Jelige: „Talpig be- csületes”.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

JÓ megjelenésű orth. leány, ki háztar- tásban és üzletben segítkezik, gyer- mekek mellé ajánlkozik. Jelige: „Szor- galmas.”

LIBAMELL füstölve 3 P, libacomb 2.70, libaszalámi 3.40, libaszír 2.20. Öt kg. vételnél frankó. Kornhauser Adolf orth. baromfikereskedőnél, Debrecen, Simonffy-u. 6.

GYAKORLOTT sofőr szombattartó, állást keres Pesten vagy vidéken. Szükség esetén autóval is rendelkezik. Kornfeld, Bpest, Kazinczy-u. 6/a II. 18.
DRÓSEKAT németül ünnepléses alkal- makra (*barmitzvó, chaszene, próba* és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes beki- üldése ellenében, *psellit külön díjazás- sal*, diszkréciónal szállít: *Braun* Izráel rabbi, *Bpest, Izabella-u. 36.*

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közve- tít: *Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi- utca 111.*

SASZ, misnájész és mindenféle széfer legolcsóbban, nagyban áron: Baum Tibor, Miskolc, Kazinczy-u. 1.

KERESEK németben perfect orth. fia- talembert felnőtt fiamhoz, napi 3 óra héber tanításra. Jelige: „Gazdálkodó”.

ÜGYES SEGÉDET keresek angró- és detail fűszerüzletem részére. Jelige: „Szombattartó”.

JÓ HÁZBÓL való leány elmenne kóser háztartásba főzni, esetleg gyermek mellé. Jelige: „Megbízható”.

BENŐSÜLNE 26 éves orth. fiatalember. volt böcher. Jelige: „Textiles”.

PERGETETT mézet á 1.50, orth. kóser szilvaíz á 1.20 szállít: Kellner Mór, Kisvárdá.

CIPÉSZ-IPAST azonnalra felveszek. Weisz cipőszalon, Bpest, Katona József utca 24.

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

SZIGORUAN ORTH. kéttagu család keres szerényigényű fiatal zsidó min- denest. Jelige: „Családtag”.

LIBAFÜSTÖLT, comb- és mell 2.80, libaszír 2.20, libatepertő 2.40, prima libaszalámi 3.60. 5 kg. vételnél frankó. Blau Adolf orth. baromfikereskedő, Debrecen, Hatvan-u. 33.

NEGYVENÉVES özvegyasszony, *bász talmidchóchom*, jó parnószéval, férj- hez menne vallásos özvegy- vagy el- vált emberhez. Jelige: „*Eszes chájil*”.

FÉRJHEZ adnám vallásos, csinos leá- nyomat: hozzáillő, jesivát járt, fog- lalkozással bíró 28—34 éves fiatal- emberhez. Hozomány jól jövedelmező üzlet. Jelige: „Jó parti”.

LAKODALMAKAT legszebben, olcsón készít, elegáns, 100 személyt befogadó helyiségében: *Klein* orth. étterme, *Deb- recen, Piac-u. 66.*

MEGÉLHETÉSSEL bíró 60 éves özvegy talmidchóchom elvenne leányt, vagy gyermektelen özvegyasszonyt 44—50-ig. Jelige: „Özvegy”.

SEGÉDNEK ajánlkozik *fűszer-, üveg-, porcellán- és zománcedény szakmában*, jártas kezdő segéd. Ajánlatokat továb- bit: Winternitz Lipót, Szikszó.

Feladó szerkesztő és kiadó tulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייב

Szerkesztőseg és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Nyilt levél Hubay Kálmánhoz (Lásd 5. old.)

Groszberg Jenő főszerkesztő: **AZ UJ ZSIDÓJA VASLAT**

Hithűségünk, vallásos érzésünk, a kinyilatkoztatás szent kutfőinek szelleme arra tanított bennünket, hogy a külvilág tör- téseit a szent igék világánál nézzük, hogy politikai divatok, jelszók zavarosságaira rávilágítsunk a kinyilatkoztatás reflektó- rájának sugárkévéjével. És azért, ha az új zsidójavaslatot nézzük, akkor megbántott és a reménység palmaágába kapaszkodó lel- künk felé évezredes távlatból visszhangzik a Tóra szava (D'vó- rim 31): „*Es érni fogják Izráelt számos és szorongató bajok és akkor azt fogja mondani: bizony, mert I'nenem nincs köröm- ben, értek engem ezek a viszontagságok*”.

A baj csövestől hull. Az új javaslat közjogilag, gazdasági- lag, társadalmilag sujt reánk. Közjogi korlátozások kitorlik a magyar törvénykönyvből mindazt, amit a zsidóság egyenjogú- ságára vonatkozólag a magyar törvényhozás alkotott 1790 óta.

Az emberiség történetének vagy akár a kereszténységnek évkönyvei harsányan hirdetik, hogy akit ártatlanul lealáznak: valójában nincs lealázva. I'ten az üldözöttek pártján van, nem pedig az üldözők táborában és a vértanuk sóhaja indítja meg az emberiség atmoszférájában a tisztító vihart. Eppen ezért a közjogi és politikai lealázási kísérletek csak egy pillanatra döb- bentenek meg bennünket. Az nem a mi ügyünk, hogy a kike- resztelkedettek, sőt a már kereszténynek születtek nagy táborá- nak zsidóvá való előléptetése által a javaslat a hazai zsidók szá- mát megkétszerezte és így Darányi volt miniszterelnök szavai- val élve, valóban „sok a zsidó” az országban. De hazafiu aggo- dalommal fájjaljuk, hogy az így „megnőtt” zsidóságnak külön népcsoporttá való minősítése által

a javaslat egymillió magyartól fosztja meg az országot,

tehát ugyanannyi magyartól, mint amennyit a felvidéki terüle- tek visszacsatolása által az ország profitált!

Amik azután a zsidó kisemberek és középosztály húsába vágna, azok a javaslat drákói gazdasági megszorításai. És itt eszünkbe jut a fennidézett igének kifejezése a szorongató ba- jokról. Azok a szorongató bajok a Talmud szerint, amelyek egy- mást kiszorítják és kizárják (*s'naaszü czórajsz zü l'zü*), amikor egyszerre oly vádakat emelnek ellenünk, amelyek ellentmondá- nak egymásnak. Éveken keresztül hallottuk, hogy le kell törni a zsidó kapitalizmust, hiába mondtuk, hogy a zsidóság *zömé- nek* semmi köze a tőkéhez és amikor a zsidó kapitalizmus el- len harcolnak, ne tegyék tönkre a szegény kispolgárt. És ime jön ez a javaslat és a zsidó kapitalizmus elleni harcban kimond- ja, hogy „állami egyedúráság alá eső cikkek árusítására enge- délyt, úgyszintén hatósági engedélytől függő egyéb jogosítványt

zsidónak nem lehet adni; a törvény hatálybalépése előtt zsidók- nak kiadott ilyen engedélyeket 5 éven belül fokozatosan meg kell vonni”, tehát elveszik pld. a kis falusi zsidó kocsmárosnak a kenyérét! Borzasztóan sérelmes és a zsidó kispolgárokat sujtó rendelkezése a javaslatnak, mely szélnék ereszt a kisvállalatok- nak értelmiségi munkakörben foglalkoztatott zsidó alkalmazot- tak sok tizezeit. A jelenleg érvényben levő zsidótörvény szerint ugyanis olyan vállalatnál, ahol csak 9 ily alkalmazott volt, mind megmaradhatott állásában, mégha mind a kilenc is zsidó volt, az új javaslat szerint ezek közül betet ki kell majd dobni! Az új javaslat ugyanis kimondja, hogy 1—4 alkalmazott között egy lehet zsidó, 5—9 között pedig kettő. Nem beszélve a gazdasági vállalatoknál a 20%-os arányszámnak 12%-ra való leszállítá- sáról és az iparendélyek zsidók számára való kiadásának tel- jes betiltásáról, amíg a részükre már kiadott iparendélyek szá- ma az illető községben 6% alá nem esik. Eltekintve a zsidók- nak számos pályáról való teljes kirekesztésétől, még a lakosság számarányának sem megfelelő a 6%-os arányszám az iparen- délyeknél, valamint az ügyvédi, mérnöki, orvosi, sajtó stb. ka- maráknál, mert hiszen, amint említettük, a hazai zsidóság szá- ma — a javaslat által zsidóknak számító kitértekkkel és kereszté- nyeknek szültekkkel — legalább egymillióra szökkent, ami a lakosság 10%-ának felel meg! A javaslat tehát zsidónak tekint pár százezer nem-zsidót, de az arányszámot a tényleges zsidók arányszámának megfelelően állapítja meg, holott szerinte 10% zsidó lakossággal kellene számolnia.

Teljesen inhumánus, értelmetlen és irreális a 4. §. intézke- dése, mely szerint házasságkötés által magyar állampolgárságot zsidó a törvény hatálybalépésétől kezdve nem szerzhet. Ezer- rint tehát megakadályozza a magyar zsidót, hogy idegen állam- polgárságú nőt vegyen feleségül és így belenyul a zsidó polgár legbensőbb családi ügyeibe.

Ugyanezen §. szerint hatálytalanítani fogják a zsidóknak visszaélés útján megszerzett magyar állampolgárságát. *Ez helyes.* De akkor felmerül a kérdés, hogy miért nem hatálytalanítják a nem-zsidóknál is a visszaélés által szerzett magyar állampolgar- ságot? *Hát nem-zsidónak talán szabad visszaélést elkövetnie?*

Teljesen indokolt tehát az a katasztrófális hatás, amelyet ez a százezrek létét megfojtani készülő törvényjavaslat az egész ország gyűlölettel el nem fogult közvéleményében felekezeti különbség nélkül kiváltott. Különösen a felvidéki zsidóság áll szinte szótlanul megdöbbenve a javaslattal szemben. Hát ez a jutalom a husz éves idegen uralom alatt megörzött nemzethü- ségükért? Jóllehet, a Felvidékre nézve esetleges kivételeket he- lyez kilátásba a javaslat. — Nem kevésbé súlyos a javaslat mo-